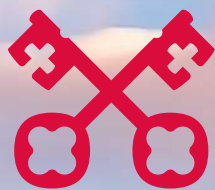
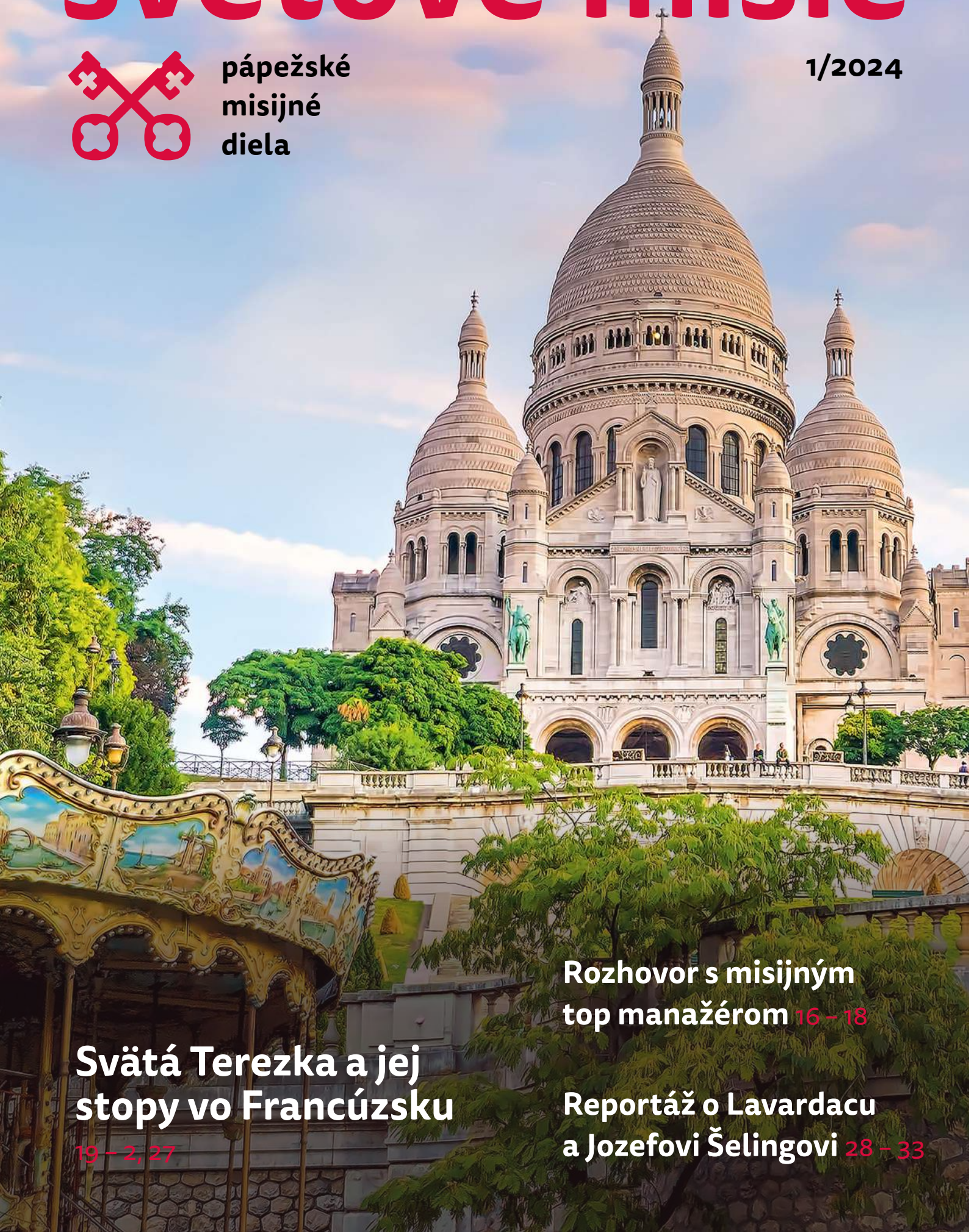

svetové misie

pápežské
misijné
diela

1/2024

**Svätá Terezka a jej
stopy vo Francúzsku**

19 – 2, 27

**Rozhovor s misijným
top manažérom** 16 – 18

**Reportáž o Lavardacu
a Jozefovi Šelingovi** 28 – 33

pápežské
misijné
diela

2%

pre misie

DARUJTE 2 %

Pápežským
misijným dielam,
podporte misie
a misionárov

Snímka: Jakub Krška

NAŠE ÚDAJE - PRIJÍMATEĽ 2 %

Názov: Pápežské misijné diela

Sídlo: Lazaretská 32, 811 09 Bratislava

IČO: 30806976

Právna forma: cirkevná organizácia

Tlačivo Vyhlásenie o poukázaní 2% z dane je vložené v časopise alebo dostupné na našej stránke www.misijnediela.sk.

Pokiaľ ste vykonávali dobrovoľnícku činnosť, môžete poukázať až 3 % z dane.

Týka sa to aj dobrovoľníkov PMD, napríklad v rámci Misijného diela detí, pri projektoch Sladká pomoc, Misijný koláč a podobne – napíšte nám na info@misijnediela.sk a vystavíme vám písomné potvrdenie o vašej dobrovoľníckej činnosti.

www.misijnediela.sk | 02/529 64 916

2 % vyzbierané v roku 2023: 21 959,21 €. ĎAKUJEME!

Apoštolský nuncius na Slovensku Nicola Girasoli (vľavo) slávil 28. novembra 2023 svätú omšu v kaplnke Pápežských misijných diel v Bratislave. Na snímke s riaditeľom PMD Ivanom Kňazem. Snímka: Mária Buláková

Milí misijní priatelia,

bežne navštevujeme misijné krajiny Afriky, Ázie a Južnej Ameriky. Do týchto kontinentov smerovalo množstvo misionárov z Európy, aby tam hlásali evanjelium. Mnohí z nich obetovali svoj život a veľa ich zomrelo na choroby už počas cesty loďou. V aktuálnom čísle *Svetových misií* sa venujeme krajine mnohých svätcov a misionárov – Francúzsku.

V krajine, ktorá bola kedysi katolíckou baštou, sme navštívili krásne hlavné mesto Paríž, miesta spojené s patrónkou misií sv. Terezkou a farnosť v Lavardacu, kde pôsobí slovenský kňaz Jozef Šelingu. V diecéze, do ktorej obec patrí, je už väčšina kňazov z Afriky. Farnosť Lavardac vznikla spojením piatich bývalých aktívnych farností. Prišli sme večer na prvý piatok a v krajine, kde vznikla tradícia úcty k Ježišovmu Srdcu, bolo na adorácii a svätej omši päť ľudí.

Doteraz vo mne rezonujú slová Jozefa Šelingu, ktorý nám na začiatku povedal: „Je výborné, že najväčšiu krízu Cirkvi už máme za sebou.“ V prvej chvíli som myslel na krízu spojenú so zneužívaním moci v Cirkvi a na jej zvládnutie, pravda však bola iná – oveľa silnejšia a radostnejšia. Najväčšiu krízu prežila Cirkev na Zelený štvrtok, keď Ježiša všetci jeho najbližší opustili a zostal úplne sám, opustený v utrpení vlastnej krvi i potu a nakoniec na kríži s výkrikom: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“

Na tretí deň bolo po kríze. Ježiš vstal z mŕtvych a neustále oživuje aj náš život. To je sila, ktorá nám prináša vzkriesenie a volá nás k misii.

Veľmi sa teším, že už máme 505 misijných zrní, v ktorých sa modlí 4361 detí za svojich rovesníkov v misijných krajinách aj za misionárov. Cez Misijné dielo detí sa usilujeme ponúkať rôzne aktivity pre rodiny, školy, farnosti a spoločenstvá. Ďakujem vám všetkým, ktorí sa zapájate a pomáhate vychovávať deti na Slovensku v misijnom duchu.

Vyprosujem vám požehnanú Veľkú noc. Ježiš žije a je našou nádejou.

Ivan Kňaz, riaditeľ Pápežských misijných diel na Slovensku

Obsah

Úvodník 2

Duchovná kvapka 10

Misijná krížovka 35

AKTIVITY PMD

Darujte 2 percentá 2

Spravodajstvo 4 – 5

Zbierka Misijnej nedele 6 – 7

Misijné dielo detí 8 – 9

Kurzy Zachej, Studňa a Štart 33

Podpora misií v Indii 34

Misijný koláč 38

Bicyklujeme pre Tanzániu 39

Adopcia seminaristov 40

Omšové milodary 40

MUČENÍCI MISÍ

Misionári zavraždení v minulom roku 10 – 11

Z osudov zabitých misionárov 12 – 13

TÉMA FRANCÚZSKO

Rozhovor s francúzskym generálnym sekretárom PMD Georgesom Delrieuom 16 – 18

Po stopách sv. Terezky v Paríži 19 – 21

Ježiš zo mňa spravil rybára duší 22 – 23

Francúzsko v obrazoch 24 – 25

V Notre-Dame je niečo z duše Francúzska 26

Terezkino Lisieux 27

Reportáž o pôsobení Jozefa Šelingu vo Francúzsku 28 – 30

Zélia je prototypom modernej ženy 31

Požehnaná Zélia Martinová 32

Skvosty francúzskej kuchyne 36 – 37

Svetové misie vydávajú dvakrát ročne Pápežské misijné diela na Slovensku, IČO: 30806976, dátum vydania: marec 2024, ročník: 31
Zodpovedná redaktorka: Martina Grochálová
Zostavili: Lucia Balogová, Mária Buláková, Martin Farbak, Terézia Filipová, Ivan Kňaz, Jana Palkovičová, Lenka Španíková, Gabriela Valábková. Dizajn: Jozef Mak.
Sadzba: Viva Design, s. r. o. Snímka na obálke: Bazilika Najsvätejšieho Srdca Ježišovho (Sacré-Cœur) na Montmartri v Paríži, zdroj Shutterstock.
Tlač: Slovenská Grafia, a. s.
ISSN 1336-1074, evidenčné číslo: EV3088/09
Nepredajné Kontakt: Pápežské misijné diela, Lazaretská 32, P. O. Box 74, 814 99 Bratislava, tel.: 02/5296 4916 (pracovné dni 9.00 – 17.00), e-mail: info@misijnediela.sk
Číslo účtu: IBAN SK6531000000004000256602

DÔLEŽITÉ UPOZORNENIE

Ak nechcete od nás dostávať časopis *Svetové misie*, oznámte nám to, prosím, na e-mailovej adrese info@misijnediela.sk. V prípade, že na vašu adresu prišlo viac kusov, dajte nám vedieť, alebo zvyšné výtlačky zakaždým darujte iným. Časopis je nepredajný. Príspevok na tlač a zároveň na podporu konkrétnych misií môžete zaslať priloženým šekom alebo prevodom na uvedený účet. Ďakujeme za pochopenie.

Povzbudenie pred Misijnou nedeľou

Snímky: archív PMD

Na snímke návšteva vo farnosti Božieho milosrdenstva na sídlisku Žilina-Hájik a v Lendaku s tetou Katarínou z dokumentu Halier chudobnej vdovy.

Týždeň pred Misijnou nedeľou navštívil Slovensko rektor kňazského seminára Ambroise Kinhoun z Beninu, ktorý pri-niesol plný kufor ananášov. Navštívil farnosť na žilinskom sídlisku Hájik, farnosť v Bolešove a niekoľko základných škôl.

Návšteva z Malawi

Pápežské misijné diela (PMD) navštívil v septembri 2023 v bratislavskom sídle biskup Martin Mtumbuku z diecézy Karonga v Malawi. V minulých rokoch podporili PMD v tejto krajine 22 projektov Misijného diela detí.

Modliť sa s deťmi

Účastníci misijného kurzu Ovečka prežili v októbri minulého roka na Donovaloch radostné spoločenstvo a nadobudli motiváciu pre službu v Misijnom diele detí na Slovensku. Kurz bol zameraný na modlitbu s deťmi.

Deti sa stretli s pápežom

V Ríme sa 6. novembra 2023 uskutočnilo podujatie Deti sa stretávajú s pápežom, na ktorom Svätý Otec privítal slovenskú delegáciu spolu s ďalšími šesťtisíc deťmi z 84 krajín sveta. Deti zo 114. misijného zrnka v Zázrivej

Liliana, Paulína, Bianka, Anton, Tomáš, Annamária, Karolína a Matej vo veku od 10 do 14 rokov vyjadrili svoju vďačnosť Pánovi za to, že sa mohli stretnúť s pápežom Františkom. Niektoré deti sa podelili o to, čo by

chceli povedať pápežovi Františkovi osobne. Napríklad Bianka by chcela pomôcť vytvoriť lepšiu svet a vyriešiť environmentálnu krízu, a to tak, že bude informovať ostatné deti a podelí sa s nimi o svoje skúsenosti.

Karolína povedala, že sa všetci spoločne pokúsia urobiť všetko preto, aby sa stav planéty zlepšil. Ako uviedla, sú veľmi radi, že práve ich skupina bola vybraná spomedzi 500 misijných zrníek, aby zastupovala slovenské deti na stretnutí. Anna-mária dodala, že sa spolu s ďalšími deťmi naďalej zjednocujú v modlitbách za chorých, chudobných a za všetkých, ktorí sa na celom svete nachádzajú v núdzi. „Modlitba nás všetkých udržiava v spojení,” vyhlásila.

Slovenská misijná výprava v Ríme.

Apoštolský nuncius na PMD

Tím Pápežských misijných diel navštívil v novembri apoštolský nuncius Nicola Girasoli. Ocenil aktivity PMD a misijné nadšenie tímu. Zároveň sa podelil o svoje skúsenosti z Malawi a Zambie, kde pôsobil.

Stretnutie s eRkom

Na sviatok svätého Mikuláša privítali pracovníci PMD kolegov z eRka, Dobrej noviny a časopisu Rebrík. Spoločne slávili svätú omšu, pokračovali obedom a nakoniec prišiel aj svätý Mikuláš.

Koleda zo Snežnice

Koledu *Šťastie, zdravie, pokoj svätý* naspievali a nahrali deti z 293. misijného zrnka v Snežnici.

z Misijnej

106 136,76 €

Bratislavská arcidiecéza
Bratislavská eparchia

2 812,70 €

Trnavská arcidiecéza

69 884,69 €

Nitrianska diecéza

51 000,00 €

Žilinská
diecéza

118 403,94 €

Banskobystrická
diecéza

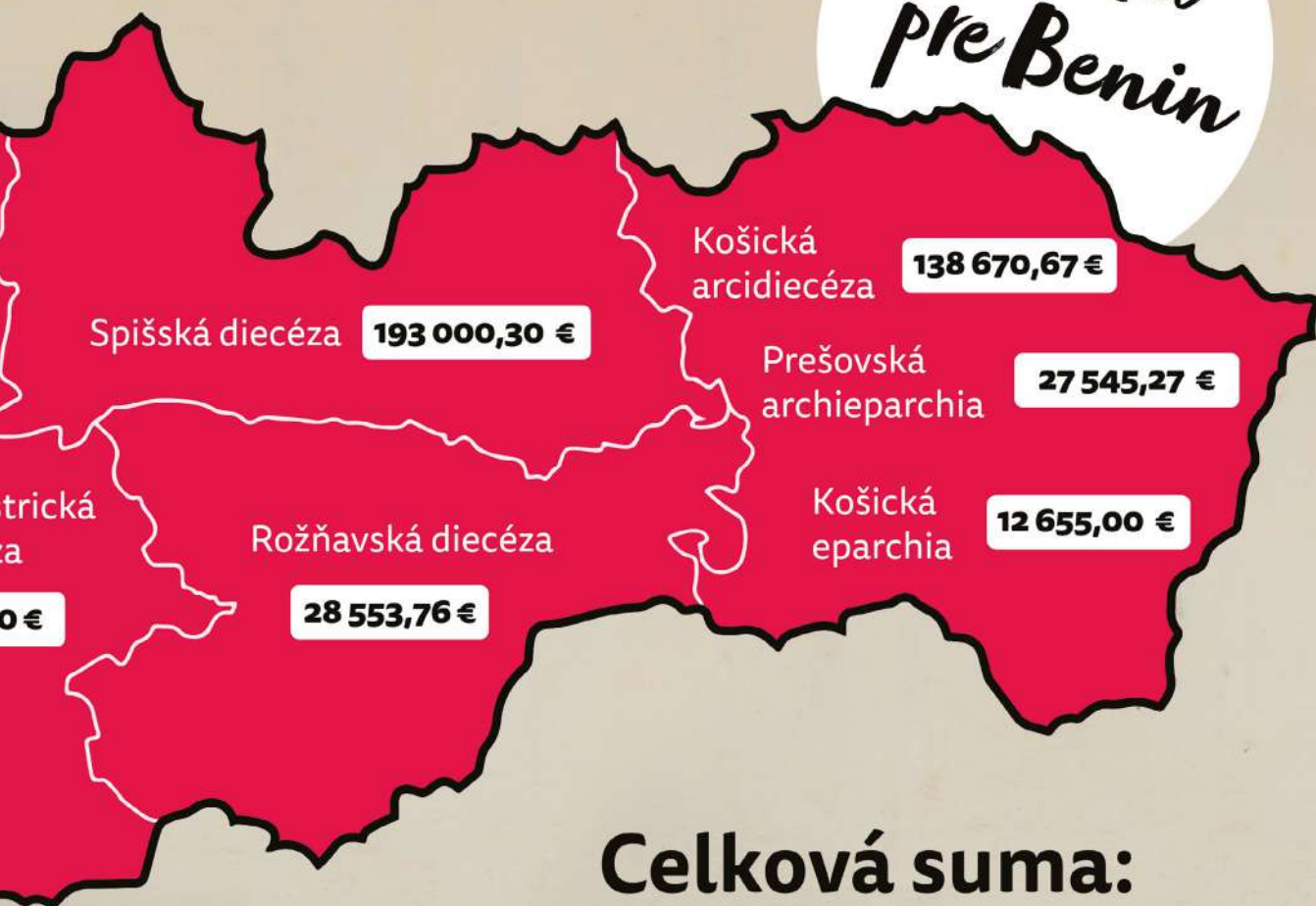
49 116,00 €

Zbierka nedele 2023

pápežské
misijné
diela

*Zbierka
pre Benin*

Celková suma:

797 779,09 €

Misijné dielo detí pod patronátom svätej Terezky

Gabriela Valábková, snímky: archív PMD

Misijné dielo detí (MDD) je jednou zo štyroch vetiev Pápežských misijných diel. Prostredníctvom svojej činnosti vedie deti k objavovaniu a formovaniu misijného ducha a učí ich pomáhať svojim rovesníkom na celom svete modlitbou a malými hmotnými obetami. Dieťa sa tak stáva misionárom vo svojej rodine, škole, komunite a pre celý svet.

Misijné dielo detí vzniklo v roku 1843. Založil ho Charles de Forbin Janson, francúzsky biskup, ktorý mal veľké apoštolské nadšenie. Ešte ako kňaz dúfal, že sa stane misionárom. Pápeža Pia VII. požiadal o povolenie odísť na misie, no pápež mu nariadil, aby zostal vo Francúzsku. A Charles poslúchol. Keď sa neskôr stal biskupom, rozrušila ho správa z Číny o deťoch, ktoré hladovali a v dôsledku toho zomierali bez toho, aby prijali krst. Charles veľmi ľutoval, že nemôže odísť do Číny ako misionár, a tak požiadal o radu Paulínu Jaricotovú, zakladateľku Pápežského diela šírenia viery.

Na základe spoločných rozhovorov dostal nápad, ako vo Francúzsku zapojiť aj deti, aby prostredníctvom modlitby a materiálnej pomoci pomohli čínskym deťom. „Jeden Zdravas` denne, jedna malá minca za mesiaca“ znelo predsavzatie každého dieťaťa. Prostredníctvom tejto iniciatívy bolo zasiate semienko, z ktorého vyklíčilo dielo. O niekoľko rokov vzniklo motto „Deti pomáhajú deťom“, ktoré dobre vystihuje zámer zakladateľa i charizmu diela.

V krátkom čase sa k iniciatíve pridali ďalšie krajiny a dielo sa rozšírilo z Francúzska do Belgicka, Španielska, Talianska a mnohých ďalších krajín. Na Slovensku vzniklo ako súčasť Pápežských misijných diel v roku 1922.

Do Misijného diela detí sa v súčasnosti zapája približne 20 miliónov

malých misionárov v 130 krajinách celého sveta. Motto „Deti pomáhajú deťom“ bolo rozšírené na „Deti sa modlia za deti, deti evanjelizujú deti, deti pomáhajú deťom“.

Dieťa a Svätá Tvár

Dielo je v niektorých krajinách nazvané ako Sväté detstvo alebo Misijné detstvo, na Slovensku máme Misijné dielo detí. Zakladateľ chcel, aby detské misijné hnutie kráčalo v šľapajach Ježiša, ktorý sa stal Dieťaťom. Kresťanské deti sú povola- né pracovať podľa príkladu Dieťaťa Ježiša na spásu ostatných detí, ktoré ho ešte nepoznajú. Aj z týchto dôvodov je dielo zverené pod ochranu betlehemského Dieťaťa Ježiša a Pan- na Mária je spolu s anjelmi strážnymi jeho hlavnou ochrankyňou.

Za patrónku Misijného diela detí považujeme svätú Teréziu z Lisieux. Svätá Terézia už ako sedemročná stala 12. mája 1882 členkou Misijného diela detí. Jej život bol spojený s týmto dielom a s misionárskym nadšením.

V apoštolskej exhortácii *C'est la confiance* pápež František píše, že v mene, ktoré si už ako rehoľníčka vybrala, je Ježiš ako Dieťa a Svätá Tvár – jej rehoľné meno je teda svätá Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre. Skúsenosť viery ju volala do misií, hlásala milosrdnú lásku Otca a hoci nikdy nebola na misiách, sta- la sa patrónkou misií. V tej istej ex-

hortácii nás Svätý Otec povzbudzuje, nech nás v časoch všeobecnej nevší- mavosti a zamerania na seba samých svätá Terezka inšpiruje, aby sme sa stali misionárskymi učeníkmi, ktorí sú uchvátení príťažlivosťou Ježiša a evanjelia.

Skutočnou výzvou v MDD je mať tvorivé, radostné a otvorené srdce. Práca s deťmi je postavená na dvoch dôležitých pilieroch – modlitbe a de- lení. Samotné delenie spočíva jednak v tom, že sa modlíme za tých, ktorí žijú v misijných krajinách – za deti aj za misionárov – a zároveň znamená aj delenie o hmotné dobré, ktoré máme.

Misijné zrnká

Pápežské misijné diela motivujú deti k modlitbe aj prostredníctvom Misijných zrníek. Misijné zrnko je modlitbové spoločenstvo detí, ktoré sprevádza vedúci (animátor, ka- techéta, rodič, kňaz). Môže vzniknúť na pôde farnosti, v škole alebo rodi- ne. Misijné zrnko tvoria deti, ktoré sa modlia ruženec za pápeža, za misie a misionárov celého sveta. Okrem modlitby sa môžu misijné zrnká za- pájať aj do ostatných aktivít MDD. Každý, kto chce založiť misijné zrnko, sa zaregistruje na webovej stránke www.misijnediela.sk. Následne mu PMD pošlú pestrý materiál k modlit- be ruženca a inštrukcie, ako založiť a viesť misijné zrnko.

V súčasnosti pôsobí na Sloven- sku 500 misijných zrníek a ich čle-

V súčasnosti pôsobí na Slovensku 500 misijných zrní, ktoré sa modlia za misie a zapájajú do rôznych aktivít, akými sú Farebný mesiac október či Ruky modlitby v Pôstnom období.

novia sa radi delia o svoje nadšenie. Vedúca 495. misijného zrnka, sr. Magdaléna Vojtková, CJ, napísala: „Za našu spoločníčku a patrónku sme si vybrali sv. Terezku z Lisieux. V skupinke je 13 piatakov na základnej škole. Modlíme sa v rámci vyučovacej hodiny, ktorú máme vo štvrtok ráno o nultej hodine. Takže to má aj príjemnú atmosféru rannej modlitby. Hoci väčšina detí nemá skúsenosť s modlitbou ruženca, veľmi pekne a sústredene sa všetky modlia. Som z nich veľmi povzbudená.“

Vo Fričovciach sa už druhý raz podarilo zorganizovať stretnutie detí, ktoré nazvali Deň radosti s Misijným zrnkom. „Deti z nášho Misijného zrnka pozvali aj ďalšie deti z farnosti a spolu strávili sobotňajšie popoludnie prácou na svojich malých dielkach. Vyrábali si vlastnú brožúru o sv. Jozefovi, vrtuľku na paličke, učili sa pieseň a oslavovali Boha podľa vzoru sv. Jozefa, o ktorom sme sa počas tohto stretnutia rozprávali. V závere stretnutia si deti samy viedli modlitbu krížovej cesty. Vytvorili aj ruky nádeje a s plagátom sme ich zavesili do kostola,“ uviedla vedúca 183. misijného zrnka Daniela Halíková.

Metodické materiály

Pápežské misijné diela pripravujú rozličné metodické a katechetické materiály a aktivity. Ponúkajú tiež námety a inšpirácie, napríklad slovníček *Malý misionár* s nálepkami pre deti na jednotlivé nedele počas školského roka, na prázdniny sú to *Moje prázdniny v kostole*. V ponuke sú aj rôzne námety na sviatok Všetkých svätých, Farebný mesiac s tvorivým ružencom na október, kalendár pre deti na Adventné a Pôstne obdobie či rôzne iné materiály. V Pôste sa deti zapájali do modlitbovej aktivity *Ruky modlitby – Pridaj ruku k modlitbe*.

Jedným z cieľov MDD je formovať misijných animátorov v oblasti rodiny, školy a farnosti. Každoročne sa po celom Slovensku stretávajú zástupcovia PMD s vedúcimi Misijných zrní a s aktívnymi animátormi MDD.

Ďalším vzdelávacím podujatím je misijná animátorská škola Studňa. Ide o základný kurz misijnej animácie v duchu myšlienky *Radostne a tvorivo meníme svet*. Kurz je určený pre katechetov, vedúcich misijných zrní, rehoľné sestry, kňazov a pre každého, kto sa cíti byť mladý

duchom a chce tvorivo rozvíjať svoje misijné povolanie.

Víkendový misijný kurz o modlitbe s deťmi Ovečka je pozvaním pre každého, kto chce získať námety na prácu s deťmi, inšpirovať sa, ako sa s deťmi modliť a zároveň získať pohľad na modlitbu v misijných krajinách. Jeho hlavným mottom je myšlienka sv. Terézie z Lisieux *Misiou je modlitba*,

Misijné nadšenie sa PMD usilujú prebúdať na Budíku, celoslovenskom stretnutí animátorov Misijného diela detí. Formovanie animátorov prebieha prostredníctvom prednášok odborníkov, súčasťou programu je vzájomná komunikácia a výmena skúseností.

Kurz Zachej o tvorivosti vo viere ponúka nové inšpirácie a námety, ako netradične, tvorivo a odvážne prežívať svoju vieru a misijné povolanie. Pozvaný je každý, kto chce prostredníctvom kreativity, úžasu a objavovania lepšie spoznať Krista a potom aj seba samého.

Nestarnúce svedectvo svätej Terezky

V dobe, keď väčšina z nás myslí skôr na seba a svoje záujmy, Terezka zdôrazňuje, že náš život je najkrajší, keď je darom pre druhých.

V časoch, keď sa presadzujú tie najpovrchnejšie potreby a túžby, neochvejne zastáva pravdivosť evanjelia.

V dobách presadzovania individualizmu nás vedie k poznaniu hodnoty lásky, ktorá spočíva v príhovore za iných.

V dňoch, keď sú ľudské bytosti posadnuté vlastnou dôležitosťou a novými formami moci, nám ukazujemalú cestu.

V dobe, ktorá zavrhuje mnoho našich bratov a sestier, nás učí kráse starostlivosti a zodpovednosti za seba navzájom.

V zložitých časoch nám môže pomôcť opäť objaviť dôležitosť jednoduchosti, absolútneho primátu lásky, dôvery a odovzdanosti, prekonať legalistickú a moralizujúcu logiku, ktorá naplňa kresťanský život prikázaniami a predpismi, a vedie k strate radosti z evanjelia.

V týchto časoch všeobecnej nevšímavosti a zamerania len na seba nás svätá Terezka inšpiruje, aby sme sa stali misionárskymi učeníkmi, uchvátenými príťažlivosťou Ježiša a evanjelia.

Pápež František, apoštolská exhortácia *C'est la confiance*

Zabití misionári ako zrelé plody v Pánovej vinici

Podľa agentúry Fides pripravila Jana Palkovičová

Snímky: Lukáš Bjaloň

Podľa informácií agentúry Fides bolo v roku 2023 na celom svete zabitých 20 misionárov – jeden biskup, osem kňazov, dvaja rehoľní bratia, jeden bohoslovec, jeden novic a sedem laikov. Hoci zoznamy zostavené agentúrou Fides môžu byť zakaždým aktualizované či opravené, v porovnaní s predchádzajúcim rokom bolo zabitých o dvoch misionárov viac.

Podľa kontinentálneho členenia bol aj v roku 2023 najvyšší počet obetí zaznamenaný na africkom kontinente.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch používa agentúra Fides termín „misionár“ pri všetkých pokrstených s vedomím, že „na základe prijatého krstu sa každý člen Božieho ľudu stáva učeníkom a zároveň misionárom. Každý pokrstený je bez ohľadu na svoje postavenie v Cirkvi a úroveň vzdelania vo viere aktívnym nástrojom evanjelizácie“, píše pápež František v apoštolskej ex-

hortácii *Evangelii gaudium*. Okrem toho agentúra Fides už dlhší čas nezahrňa do svojho každoročného zoznamu výlučne misionárov *ad gentes* v najužšom zmysle slova, ale všetky pokrstené osoby zapojené do života Cirkvi, ktoré zahynuli akoukoľvek násilnou smrťou, nielen „z nenávisti voči viere.“ Zároveň nepoužíva termín „mučeníci“, aby nevstupovala do rozhodovania Cirkvi o udelení tohto titulu niektorým z nich, pretože po dôkladnom preskúmaní môže Cirkev navrhnúť ich blahorečenie alebo kanonizáciu.

Minulý rok zahynulo násilnou smrťou 20 misionárov, o dvoch viac ako v roku 2022.

Normálny život

Jedným z charakteristických znakov, ktorý má väčšina pastoračných pracovníkov zabitých v roku 2023 spoločný, je bezpochyby ich normálny život. Nevykonali žiadny pozoruhodný čin alebo neobvyklý skutok, ktorý by upútal pozornosť iných. Ak si prečítame zopár informácií o ich násilnej smrti, nájdeme kňazov, ktorí zahynuli počas cesty na svätú omšu alebo do odľahlej komunity, aby sa venovali pastoračnej činnosti. Takisto zaznamenáme ozbrojené prepady pozdĺž frekventovaných ciest a útoky na fary a kláštory, kde sa ďalší z nich venovali evanjelizácii, dobročinnosti a pomoci ľuďom. Nie vlastnou vinou sa všetci stali obeťami únosov, teroristických činov, streľby či násilia rôzneho druhu.

V tomto „normálnom“ živote, ktorý prežívali v okolnostiach ekonomickej a kultúrnej chudoby, morálneho úpadku a zničeného životného prostredia, kde chýba úcta k životu i ľudským právam a kde často víťazí len útlak a násilie, ich spájala aj iná „normálnosť“. Vieru žili tým, že ponúkali svoje jednoduché evanjeliové svedectvo ako kňazi, katechéti, zdravotníci, liturgickí animátori, charitatívni pracovníci. Mohli odísť inam, usadiť sa na bezpečnej-

ších miestach, vzdať sa svojich kresťanských záväzkov alebo z nich ubrať. Oni to však neurobili, hoci si uvedomovali ťažkú situáciu a nebezpečenstvá, ktorým denne čelili. V očiach sveta boli naivní. Ale Cirkev a napokon aj svet napredujú vďaka nim, pretože „neboli kvetmi rastúcimi na púšti“, ale vydávali svedectvo o svojej vďačnosti za Kristovu lásku tým, že ju pretavovali do každodenných skutkov bratstva a nádeje.

„Mučeníkov však netreba vnímať ako ‚hrdinov‘, ktorí konali individuálne ako kvety rastúce na púšti, ale ako zrelé a vynikajúce plody z Pánovej vinice, ktorou je Cirkev.“

Pápež František

Evanjeliové svedectvo

Na sviatok svätého Štefana, prvého mučeníka kresťanského spoločenstva, pápež František počas modlitby Anjel Pána pripomenul: „Stále existuje mnoho kresťanov, ktorí trpia a zomierajú, aby vydávali svedectvo o Ježišovi, rovnako ako tých, ktorých rozličným spôsobom potrestali za to, že sa zachovali v súlade s evanjeliom, i tých, ktorí sa každý deň snažia zostať verní svojim po-

Zabití pastorační pracovníci vedli normálny život a ponúkli evanjeliové svedectvo.

vinnostiam bez toho, aby vyvolávali hádky a spory, zatiaľ čo svet sa im vysmieva a hlása niečo iné. Môže sa zdať, že títo bratia a sestry zlyhali, ale dnes vidíme, že to tak nie je. Rovnako ako včera, aj dnes semeno ich obety, ktoré zdanlivo odumrelo, klíči, rastie a prináša ovocie, pretože Boh skrze nich naďalej koná zázraky, mení srdcia a zachraňuje ľudí.“

Krv mučeníkov sa aj v 21. storočí stáva semenom nových kresťanov.

PREHL'AD PODĽA KONTINENTOV

AMERIKA

Násilne zahynulo šesť misionárov – jeden biskup, traja kňazi a dvaja laici – v Mexiku a Spojených štátoch amerických.

EURÓPA

Násilne zahynul jeden laik v Španielsku.

AFRIKA

Zabitých deväť misionárov – päť kňazov, dvaja rehoľní bratia, jeden bohoslovec a jeden novic – v Burkine Faso, Kamerune, Konžskej demokratickej republike, Nigérii a Tanzánii.

Z osudov násilne zabitých misionárov

AFRIKA

Nigéria

Nigérijský kňaz Isaac Achi (61) zahynul v plameňoch počas prepadu farnosti 15. januára 2023 o tretej ráno. Ozbrojená skupina sa pokúsila vniknúť do príbytku kňazov pri Kostole svätého Petra a Pavla v Kaffin Koro v diecéze Minna v spolkovom štáte Niger na severe krajiny. Keď sa ozbrojencom nepodarilo dostať dovnútra, rezidenciu podpálili. Otec Isaac bol predtým správcom farnosti svätej Terézie v Madalle, ktorá sa takisto nachádza v spolkovom štáte Niger. Militanti z hnutia Boko Haram tam zbombardovali 25. decembra 2011 farský kostol a otca Isaaca uniesli. Polícia ho oslobodila až vo februári 2013. Počas generálnej audiencie 18. januára 2023 pápež František pripomenul zavraždeného kňaza týmito slovami: „Prosím vás, aby ste sa so mnou modlili za otca Isaaca Achiho z diecézy Minna v severnej Nigérii, ktorý bol minulú nedeľu zavraždený na svojej fare. Koľko kresťanov pociťuje násilie na vlastnej koži. Modlime sa za nich!“

Konžská demokratická republika

V hlavnom meste Kinshasa 12. decembra 2023 dobehol neznámy útočník na smrť saleziánskeho kňaza Léopolda Feyena (82) v jeho izbe na fare. Otec Léopold pochádzal z Belgicka a v Kongu pôsobil od roku 1961. Počas dlhoročnej misijnej práce v krajine sa podieľal aj na činnosti jednej z najlepších odborných škôl v Katange, ktorá ponúka kurzy pre budúcich stolárov, automechanikov, stavebných majstrov, zvaračov a poľnohospodárskych mechanikov. Jej súčasťou je aj internát pre 60 chlapcov. Otec Léopold, ktorého všetci poznali ako Koko Pola, už v miestnej komunite nezastával náročné funkcie, ale naďalej sa staral o zeleninové záhrady, v ktorých pestoval ovocie a zeleninu pre školy.

AMERIKA

Spojené štáty americké

Pomocného biskupa v Los Angeles Davida O'Connella (69) zavraždil manžel upratovačky, ktorá sa starala o jeho domácnosť. Biskup O'Connell žil na predmestí Los Angeles v južnej Kalifornii. Jeho telo sa našlo 18. februára 2023 o jednej ráno so strelným

poranením, ktoré bolo smrteľné. Otec David mal írsky pôvod, za kňaza pre arcidiecézu Los Angeles bol vysvätený v roku 1979. Pastoračnú službu vykonával vo viacerých komunitách a bol veľmi obľúbený. V roku 2015 bol vymenovaný za pomocného biskupa. Počas svojej kňazskej a biskupskej služby sa zamerával na pomoc prisťahovalcom, chudobnému obyvateľstvu a obetiam ozbrojeného násilia. Založil interdiecéznu pracovnú skupinu na podporu detí, ktoré sa vo veľkom počte dostali do krajiny bez sprievodu.

ÁZIA

Filipíny

Na Prvú adventnú nedeľu 3. decembra 2023 bolo počas eucharistickej slávnosti v telocvični štátnej univerzity v Marawi na Filipínach odpálené výbušné zariadenie. Pri útoku zahynuli štyria ľudia a približne päťdesiat osôb bolo zranených. Medzi štyrmi obeťami boli dve katolícke študentky a dobrovoľníčky z univerzitného pastoračného centra. Prvou je Junrey Barbanteová (24), čerstvá absolventka Vysokej školy pre obchodnú administratívu a účtovníctvo z ostrova Bohol,

ÁZIA

Zabití štyri laici
na Filipínach
a v Palestíne.

**Pápež František
pripomína slová
Svätého písma:
„Boh ukončuje
vojny... láme
luky a kopije“
(porov. Ž 46, 9).**

a druhou Janine Arenasová (18), študentka z Balabaganu. Počas modlitby *Anjel Pána* sa pápež František modlil „za obete útoku na Filipínach, kde ráno počas svätej omše vybuchla bomba. Stojím nablízku pri rodinách a obyvateľoch Mindanaa, ktorí doteraz už tak veľmi trpeli“. Útok pripísali miestnym ozbrojeným skupinám, ktoré konali v odvete za predchádzajúce vojenské operácie proti militantom podporujúcim Islamský štát. V prevažne katolíckej južnej časti ostrova Mindanao žije početná moslimská komunita, ktorá v minulosti požadovala určitú formu autonómie nezávislosti a po desaťročiach ozbrojených konfliktov nakoniec dosiahla vytvorenie autonómnej moslimskej oblasti, ktorá zahŕňa väčšinové islamské provincie.

Palestína

Samar Kamal Antonovú, kuchárku v dome sestier Matky Terezy v Gaze, zabil 16. decembra 2023 okolo poludnia ostreľovač izraelskej armády v katolíckej farnosti Svätej rodiny. Pri streľbe zahynula aj jej matka Nahida Khalil Antonová. Obe ženy zastrelili vo chvíli, keď kráčali ku kláštoru sestier. V ten istý deň zranili izraelskí vojenský ostreľovači ďalších

sedem ľudí, ktorí sa snažili chrániť v kostole ostatných veriacich. Správa Latinského patriarchátu v Jeruzaleme zdôrazňuje, že obe ženy chladnokrvne zastrelili „v centre farnosti“, kde sa nenachádzajú bojujúce strany. Je to, naopak, miesto bohoslužby a modlitieb a neisté útočisko pre väčšinu kresťanských rodín z Gazy po ofenzíve izraelskej armády. V kláštore sestier Matky Terezy našlo počas posledného izraelského útoku v pásme Gazy prístrešie aj 54 zdravotne postihnutých ľudí. Samar bola jednou z vedúcich skupiny svätej Anny, bratstva katolíckych a pravoslávnych kresťaniek v Gaze, ktoré sa každý týždeň stretávajú na modlitbách a katechézach. Organizovala aktivity farského spoločenstva Svätej rodiny spojené s apoštolátom, a to najmä v prospech chudobných a postihnutých. Matka Nahida, ktorá zahynula s ňou, takisto patrila do skupiny svätej Anny. V nedeľu 17. decembra po modlitbe *Anjel Pána* pápež František pripomenul, že Samaru a Nahidu „zabili a ďalších ľudí zranili elitní ostreľovači“ vo farnosti Svätej rodiny v Gaze, „kde nie sú žiadni teroristi, ale rodiny, deti, chorí a postihnutí ľudia a rehoľné sestry.“ Pápež dodal,

že „niekto môže povedať: taký je terorizmus, taká je vojna. Áno, je to vojna, je to terorizmus. Preto Sväté písmo hovorí, že ‚Boh ukončuje vojny... láme luky a kopije‘. Modlime sa k Pánovi za pokoj“.

EURÓPA

Španielsko

Laika Diega Valenciu (65), sakristiána farnosti Nuestra Señora de La Palma v Algeciras na juhu Španielska, zabil 25. januára 2023 mladý Maročan. Bol ozbrojený mačetou a polícia ho neskôr zatkla. Zločinec vošiel pred začiatkom večernej omše najprv do neďalekého kostola San Isidoro, kde urážal veriacich a ťažko zranil miestneho kňaza. Potom sa presunul do kostola Nuestra Señora de La Palma a zranil tri osoby a sakristiána, ktorý sa ho snažil zastaviť. Diegovi sa aj napriek poraneniu brucha podarilo odtrhnúť z kostola, vrah ho však prenasledoval, dostihol a zabil. „Diego zomrel pri obrane viery, kostola a veriacich, ktorí sa v ňom nachádzali,“ povedal jeden z kňazov pôsobiacich v chráme Nuestra Señora de La Palma. Diego Valencia bol ženatý, mal dve deti a dve vnúčatá.

FRANCÚZSKO

Kedysi bolo Francúzsko, staršia dcéra Cirkvi, misijnou veľmocou, ktorá vyslala v 19. storočí do sveta 75 percent misionárov. Dnes sa dnes stáva misijným územím, do Francúzska prichádzajú misionári z afrických aj ázijských krajín. Kostoly sa vyprázdňujú a počet katolíkov klesá. Napriek tomu plameň viery v krajine galského kohúta nezhasína. Rodí sa nová generácia mladých katolíkov, ktorí chcú svoju vieru žiť autenticky. Bdie nad nimi patrónka misií sv. Terézia z Lisieux aj jej svätí rodičia.

Œuvres Pontificales

1822

Propagation de la foi

1843

Enfance Missionnaire

Aujourd'hui présentes dans

Misijný top manažér

Martina Grochálová, snímky: Ivan Kňaze

Celý život pôsobil vo veľkom biznise, no rozhodol sa, že teraz vloží svoje talenty do služby Cirkvi. Georges Delrieu (60) je generálnym sekretárom Pápežských misijných diel (PMD) vo Francúzsku.

Prečo ste sa rozhodli zameniť biznis za službu pre misie?

Je to veľmi zložitý príbeh, nebol som na takúto prácu pripravený. Celý život som pracoval ako manažér vo veľkých spoločnostiach, no potom ma Pán zastavil a povedal: „Georges, bude lepšie, ak budeš pracovať pre mňa.“ Najskôr som začal pôsobiť ako dobrovoľník vo farnosti, staral som sa hlavne o jej propagáciu. Dva a pol roka som bol zamestnaný v škole, ktorá vyučovala francúzštinu pre cudzincov. Stretol som tam množstvo misionárov z celého sveta, ktorí prichádzali do Francúzska, aby sa naučili jazyk. Väčšina z nich odchádzala do Afriky, niektorí aj do Francúzska, Belgicka alebo Švajčiarska. Bolo úžasné sledovať, ako k nám prichádzajú ľudia, ktorí nevedia nič o Francúzsku a ani slovo po francúzsky. Napriek tomu sme žili sme ako jedna komunita a bola to pre mňa úžasná škola. Potom som dostal ponuku, aby som pracoval pre Pápežské misijné diela. Vtedy som povedal: „Pane, rozhodni ty.“ A on rozhodol. Som veľmi rád, lebo to, čo robím, mi dáva zmysel. Vidím všetky milosti a príležitosti, ktoré mi dal Pán v minulosti, a teraz to všetko môžem využiť.

Francúzsko bolo kedysi doslova misijnou veľmocou, dnes je situácia diametrálne odlišná a do krajiny prichádzajú misionári z iných krajín.

Dejiny Cirkvi vo Francúzsku sú veľmi špecifické. Jedným z cieľov Francúzskej revolúcie bolo zabiť Boha. Približne

štyridsať rokov po skončení Francúzskej revolúcie, zhruba v čase, keď sa Paulína Jaricotová usilovala založiť Pápežské misijné diela, vzniklo silné hnutie ľudí, ktorí si uvedomovali potrebu Boha. Práve to bolo obdobím silného misijného zápalu. Na konci 19. storočia pochádzalo 75 percent všetkých misionárov na svete z Francúzska. Postupne však opäť došlo k odklonu od Boha, ktorý bol najviac hmatateľný počas revolučných rokov 1968 – 1969. Vtedy bolo populárne heslo: Boha nepotrebujeme. Existovalo silné hnutie, ktoré sa usilovalo presvedčiť veriacich, že byť katolíkom je hanba. Dnes sa vo Francúzsku považuje za katolíkov 25 až 30 percent populácie, ale iba sedem-osem percent skutočne praktizuje svoju vieru. V sedemdesiatych rokoch minulého storočia vznikli po kríze viery nové charismatické hnutia a dnes je opäť mnoho mladých ľudí, ktorých tieto hnutia oslovujú. V nedeľu tak môžete v kostole vidieť dve skupiny ľudí – starých ľudí, ktorí majú okolo 80 rokov a patria do komunity tradičných katolíkov, a potom okruh mladých ľudí a rodín, ktorí sú veľmi zapálení, a práve to je dôležité pre misiu. Staršia generácia zas podporuje misie finančne a to všetko je veľmi dôležité.

Ako vnímate úlohu Pápežských misijných diel v tejto situácii?

Ich úloha sa od začiatku veľmi nezmenila. Majú podporovať všetky misijné aktivity vo svete. Je to pomerne zloži-

té, lebo už aj Francúzsko sa na základe počtu katolíkov stáva misijnou krajinou. Na druhej strane má však naša krajina finančné prostriedky, ktorými môže podporovať iných. Páči sa mi výrok pápeža Františka, že každý má právo poznať Ježiša. Teda aj malá skupina ľudí môže ohlasovať Krista ostatným. Vo Francúzsku sa zapájame do všetkých diel PMD. Za dôležité považujem Dielo sv. apoštola Pavla, ktoré podporuje vzdelávanie a formáciu kňazov v misijných krajinách. Momentálne máme dvoch kardinálov – v Tanzánii a Južnom Sudáne –, ktorí dostali kompletne vzdelanie a formáciu vďaka finančnej podpore Pápežských misijných diel vo Francúzsku.

Práca PMD by nebola možná bez zapojenia dobrovoľníkov. Ako funguje dobrovoľnícka práca u vás?

Momentálne máme okolo 60 dobrovoľníkov. Zistili sme, že dobrovoľníci potrebujú formáciu, preto začíname organizovať dobrovoľnícke víkendy, aby sme ich motivovali a získali aj ďalších. Chceme to robiť v skupinách po dvadsiatich a postupne vybudovať sieť dobrovoľníkov.

Ako prebieha takéto vzdelávanie?

Spolupracujeme pri ňom s Vatikánom. Najskôr si predstavujeme niektoré dôležité texty a dokumenty, pretože je dôležité poznať svoju vieru. Ďalšia časť sa týka organizácie našej práce a komunikácie. Tá je veľmi dôležitá, lebo ľudia robia niekedy veľmi

dobré aktivity, ale nikto o nich nevie. Preto je dôležité informovať o tom, čo robíme.

Pápežské misijné diela vo Francúzsku sídli v Lyone, no kanceláriu majú aj v Paríži. Na aké aktivity sa zameriavate v hlavnom meste?

Práca PMD je viazaná predovšetkým na diecézy. V Paríži organizujeme veľký fundraisingový večer. Niekedy sa stávame akousi bránou k charitatívnej podpore, pretože ľuďom dokážeme dať aj doklad o tom, že podporili PMD a ľudia sú za to vďační. Hlavnou úlohou je však vytvárať v diecézach sieť všetkých aktivít a ľudí, ktorí sa angažujú v misiách. A tých je veľa. Sú to misijné časopisy, charitatívne organizácie, ľudia, ktorí podporujú menšie projekty. Dôležité je aj to, že ukazujeme svoju jednotu. Osobné stretnutia s ľuďmi, ktorí sa angažujú v misiách sú veľmi dôležité. Niekedy nemáme pracovne nič spoločné, ale je dôležité, že spolu komunikujeme, vieme, čo robia iní.

Máte aj osobnú misijnú skúsenosť?

Keď som bol veľmi mladý, navštívil som Južnú Afriku. Bolo to v ťažkom období apartheidu. Raz ma jeden biely

muž zbil iba preto, že som bol oblečený ako čierni Afričania. To bolo niečo nepredstaviteľné. V tom čase hrávali bieli futbal proti čiernym, v továrňach boli vyhradené jedálne pre bielych a čiernych. Napriek tomu som chodieval na obed s čiernymi kolegami, aby som ukázal, že sú to ľudské bytosti. Zrazu som zistil, že miestni ľudia sa ku mne správajú inak, že som sa stal ich hlasom.

Rozvíjate misijné aktivity aj vo Francúzsku?

To nie je úlohou PMD, ale diecéz. V spolupráci s diecézami však robíme misijné vzdelávacie aktivity, pretože pociťujeme väčšiu potrebu vzájomnej spolupráce. Niekedy sa stáva, že nemáme peniaze, aby sme urobili nejakú aktivitu. No ak sa spoja dve podobné organizácie, môžu ju urobiť spoločne. Často pritom nejde o otázku peňazí, ale o ochotu ľudí.

V ktorých krajinách alebo oblastiach sa momentálne angažujú PMD u vás?

Neangažujeme sa v konkrétnych krajinách. Rešpektujeme postup práce PMD, ktoré všetky prostriedky rozdeľujú z Ríma. Niektoré krajiny podporujú priamo projekty. Pri ta-

komto type spolupráce ste potom závislí od tej-ktorej krajiny a jej historického kontextu. PMD vo Francúzsku, Taliansku a Španielsku však rešpektujú rozhodnutie PMD v Ríme a následne podporujú pridelené projekty. O podporených projektoch dostávame informácie, pretože chceme našich darcov informovať o tom, kam putovali ich finančné prostriedky. Minulý rok sme podporili jeden veľmi malý projekt v Indii. Išlo o tri školy, každá z nich potrebovala tisíc eur, aby mali v škole pitnú vodu. Aké jednoduché! Potom prišiel biskup z tamojšej diecézy a ďakoval nám. Pre miestnych ľudí to veľa znamenalo.

„Osobné stretnutia s ľuďmi, ktorí sa angažujú v misiách sú veľmi dôležité.“

Na Slovensku máte veľmi dobrý projekt Adopcie seminaristov. Podobný projekt máme aj vo Francúzsku, ale nerobíme to adresne, podporujeme priamo kňazský seminár, napríklad na Madagaskare, v Čade či Kongu. Ten nás potom informuje, ako využil finančné prostriedky.

Podľa Georges Delrieux je dôležité rešpektovať poslanie Pápežských misijných diel, ktoré sa od ich vzniku nezmenilo. Majú podporovať misijné aktivity na celom svete. Na snímke Georges na Európskom stretnutí riaditeľov PMD v Budapešti a so slovenským riaditeľom PMD Ivanom Křazem v Paríži.

Po stopách sv. Terezky v Paríži

Kateřina Koubová
Snímky:

*Minulý rok sme si pripomenuli 150 rokov
od narodenia sv. Terézie z Lisieux.*

Svätá Terézia od Dieťaťa Ježiša podnikla vo svojom živote iba niekoľko ciest. Ako spomína na svoje dve výpravy vo svojich pamätiach, v Paríži viedli jej kroky vždy k Bazilike Panny Márie Víťaznej. Ale stretneme ju aj na niekoľkých ďalších miestach vrátane Montmartru.

Len desať minút od kráľovského Louvru, vo štvrti, ktorá predtým pulzovala životom burzy, maklérov a tlač, by nikto nečakal, že nájde miesto, ktoré sa stalo Terézii z Lisieux svätým. Napriek tomu je Bazilika Panny Márie Víťaznej (po francúzsky *Notre-Dame des Victoires*) pokojným prístavom uprostred tohto ruchu, dokonca aj teraz, keď sa štvrť zmenila, denníky sa presťahovali a maklérov nahradili turisti, móda a typická zástavba bulváru.

Pútnici smerujúci do mariánskej diecéznej svätyne podľa príkladu bošého augustiniána Fiakra od nepamätati prosia Boha a neskôr aj Nepoškvrnené Srdce Panny Márie o milosti.

Pod ochranou Panny Márie

Kostol dal v roku 1629 postaviť kráľ Ľudovít XIII., aby zveril svoje boje a víťazstvá Panne Márii. Spravoval ho augustiniánsky rád. Mních známy dnes ako brat Fiaker (pomenovaný po populárnom stredovekom svätcovi), dostal v roku 1637 počas modlitby vnuknutie. To bolo potvrdené o niekoľko dní neskôr súkromným zjavením Panny Márie, že sa kráľovskému páru po 23 rokoch neplodného manželstva narodí dedič ako Boží dar. Podmienkou bolo, aby kráľovná Anna Rakúska verejne požiadala o modlitbu troch ružencových novén. Ako „znamenie“ pravosti videnia mu Panna Mária povedala, že v Cotignacu (dedine vzdialenej 800 kilometrov

v južnom Francúzsku) nájde oltárny obraz s jej zobrazením podľa tohto videnia. Všetko povedal svojmu predstavenému a spísali o tom správu. Poverený kardinál de la Rochefoucauld zistil, že starostlivý opis rehoľníka, ktorý nikdy neopustil Paríž, bol presný. Brata Fiakra prijal kráľovský pár, ktorý oznámil modlitbu novén. Trvali od 8. novembra do 5. decembra. Nato kráľovná zistila, že je tehotná. Deväť mesiacov po skončení novén 5. septembra 1638 sa skutočne narodilo dieťa, neskôr slávny Ľudovít XIV. Ešte predtým 15. augusta sa kráľ rozhodol zasvätiť celú krajinu Panne Márii.

Pannu Máriu Víťaznú si tiež zamilovali Teréziini rodičia Zélia a Ludwig

Panna Mária Vítazná bola sv. Terezke blízka po celý život. Utiakala sa k nej ako k svojej Matke.

Martinovci, ako o tom píšu v niekoľkých listoch. A k úcte k nej viedli i svojich päť dcér. Koniec koncov, od roku 2012 je jedna z kaplniek zasvätená manželom Martinovcom. Tí boli štyri roky predtým ako prvý manželský pár na svete blahorečení ako prvý manželský pár na svete a v roku 2015 boli vyhlásení za svätých.

Iba jeden skvost

Steny baziliky sú pokryté 37 000 tabuľkami vďaka za vypočuté modlitby a desaťročná Terézia tam prišla z Lisieux v novembri toho istého roku, aby sa poďakovala za svoje uzdravenie z 13. mája 1883 na Turíce (po 49 dňoch choroby). Takto o tom píše vo svojej autobiografii: „Jedného dňa som videla otecka, ako vstúpil do Máriinej izby, kde som ležala. Dal jej niekoľko zlatých mincí s výrazom veľkého smútku a povedal jej, aby napísala do Paríža a dala sláviť sväté omše u Panny Márie Vítaznej za uzdravenie svojej úbohej dcéry... Lebo k môjmu uzdraveniu bol potrebný zázrak..., a ten urobila Panna Mária Vítazná“ (Príbeh jednej duše, KNA 2022). Pripomeňme, že počas zázraku sa na ňu socha Panny Márie, kópia z kostola sv. Sulpicia v Paríži, pri posteli usmiala a jej choroba nejako zmizla.

O štyri roky neskôr v roku 1887 sa Terézia vydala na púť do Ríma

s úmyslom stretnúť sa s pápežom a požiadať ho o povolenie vstúpiť do kláštora vo veku 15 rokov. Išla z Lisieux v sprievode svojho otca Louisa a sestry Céline. Na niekoľko dní sa zastavili v Paríži, opäť bola v Bazilike Notre-Dame des Victoires, aby sa prihovarila Panne Márii a požiadala ju, aby bdela nad jej karmelitánskym povolaním. „Chudák otecko sa dosť namáhal, aby nám urobil radosť, takže sme čoskoro prešli všetky skvosty hlavného mesta. Pokiaľ ide o mňa, uchvátil ma iba jeden, a to Panna Mária Vítazná. Ach, nemôžem vypovedať, čo som cítila pri jej nohách. Bola som hlboko dojatá milosťami, ktoré

mi udelila, takže len slzy prezrádzali moje šťastie, ako v deň môjho prvého svätého prijímania. Svätá Panna mi dala pocítiť, že to bola naozaj ona, kto sa na mňa usmial a uzdravil ma. Pochopila som, že nado mnou bdie, že som jej dieťa a že ju môžem volať len mama... Ako vrúcne som ju prosila, aby ma stále ochraňovala a čoskoro uskutočnila môj sen a skryla ma v tieni svojho panenského pláštá! Ako som rástla, pochopila som, že v Karmeli môžem skutočne nájsť plášť Svätej Panny a všetky moje túžby smerovali na túto úrodnú horu.“

Hotel, v ktorom Martinovci strávili dve noci, bol hneď vedľa kostola.

V roku 1836 bola Bazilika Panny Márie Vítaznej zasvätená Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie. Snímka: Shutterstock

Pred odchodom na púť do Večného mesta sa rozhodli „zasvätiť Najsvätejšiemu Srdcu v bazilike na Montmartri“, čo je ďalšie miesto po stopách svätice vo francúzskom hlavnom meste.

Zástupy ctiteľov

Láska sv. Terézie k Panne Márii Víťaznej sa prehlbovala, ba rástla s ňou. O šesť rokov nato v liste do Paríža z 30. mája 1889 prosila sesternicu Mariu Guérinovú, aby sa išla pomodliť a zapáliť sviečku Panne Márii Víťaznej v tomto kostole. „Veľmi jej dôverujem!“ Vo svojich modlitbách a básňach zverila „Panne Márii Víťaznej, Kráľovnej panien a apoštolke mučeníkov“ odsúdených ľudí, ako aj misionárov, ktorí vyšli do sveta, aby „svedčili o mene Ježiš“.

Nakoniec v roku 1897, keď už bola Terézia veľmi chorá, priorka karmelitánskeho kláštora požiadala Pannu Máriu Víťaznú o novú uzdravenie. Novéna sa konala v júni, ale po určitom zlepšení sa choroba vrátila. V júli bola Terézia prevezená do lazaretu, kde 30. septembra zomrela. Vedľa nej bola umiestnená malá soška Panny Márie Víťaznej a až doposiaľ sa týči nad jej hrobom v kláštore.

V Paríži nájdeme ešte ďalšie miesta spojené s druhou najväčšou francúzskou sväticou (po Johanke z Arku) bez toho, aby tam vôbec vkročila. V roku 1925, kedy bola svätorečená, jej bol v 16. parížskom obvode na ulici Jean de la Fontaine zasvätený prvý kostol na svete – *Sanctuaire Sainte-Thérèse*. Smerujú tam početné zástupy pútnikov, najmä okolo jej sviatku 1. októbra, keď sa organizuje takzvaný Teréziin týždeň plný bohoslužieb, adorácií, prednášok, filmov, modlitebných stretnutí, koncertov a detských akcií. Cieľom je, aby človek znovu načerpal duchovné sily.

Skutočná sláva

Za zmienku stojí aj putovanie telesných ostatkov Terézie, a to nielen v poslednom jubilejnom roku, keď na dva týždne zotrvali u Panny Márie Víťaznej. Po druhej svetovej vojne v roku 1945 putovali jej ostatky zo zbombardovaného Lisieux, kde sa nad ruinami až symbolicky týčila katedrála a nedokončená Bazilika sv. Terézie, do parížskeho chrámu Matky Božej. Z tejto udalosti existuje aj záznam pre filmové spravodajstvo tej doby. Davy ľudí sa tlačili okolo sprievodu s ozdobnou schránkou na nosidlách a ženy dvíhali nad

hlavu zrkadielka, rovnako ako my dnes mobilné telefóny, aby videli relikviár.

A potom nesmieme zabudnúť na jednu slávnu Parížanku, Teréziinu ctiteľku – „vrabca z predmestia“ – Édith Piaf (1915 – 1963). Vo veku šesť rokov prakticky stratila zrak. Zverili ju do starostlivosti normandskej babičky Louise Gassionovej, a tá sa vydala na púť k hrobu karmelitánky z Lisieux. Terézia od Dieťaťa Ježiša bola práve vyhlásená za ctihodnú Božiu služobnicu (1921). V normandskom meste ešte nebola bazilika, ale pútnici chodili k hrobu rehoľníčky, ktorá zomrela vo veku 24 rokov a ukladali tam ruže. O niekoľko dní sa Edith vrátil zrak a nikdy na svoju patrónku nezabudla. O pár rokov si speváčka uctila novú sväticu v Lisieux: „V ten deň som pochopila, čo je skutočná sláva. V ten deň som pochopila, čo je pravá sláva, a to mi neskôr zabránilo veriť vo vlastnú slávu,“ zverila sa neskôr.

Autorka je šéfredaktorkou Katolíckeho týdeníka.

Z češtiny preložila Jana Palkovičová.

„Pokiaľ ide o mňa, uchvátil ma iba jeden, a to Panna Mária Víťazná,“ povedala sv. Terézia o parížskom chráme, ktorý bol blízky jej srdcu. Snímky: Shutterstock

Ježiš zo mňa spravil rybára duší

O misijnom zápale sv. Terézie z Lisieux

Kateřina Lachmanová, snímky: Ivan Kňaze, Shutterstock

Všetci vieme, že Terézia z Lisieux je patrónkou misionárov. Bola za ňu vyhlásená v roku 1927 len dva roky po svojom svätorečení, ktorého sté výročie budeme sláviť budúci rok. Od pápeža Pia XI. to bol vtedy nevídaný počin.

Nikoho neprekvapuje, že patrónom misií je sv. František Xavérsky, ktorý obrátil a pokrstil tisíce poľanov. No neznáma karmelitánka, ktorá zomrela v dvadsiatich štyroch rokoch a od svojich pätnástich nevytiahla päty z klauzúry? Čo tá môže mať spoločné s misiami?

Mimochodom, ani misijný zápal by sme u nej nenašli odjakživa. Poznáme však presný okamih, keď sa v nej rozhorlil.

Odštipľovanie srdca

Bolo to krátko po milosti vnútorného uzdravenia, ktorú prijala na Vianoce v roku 1886. Tento Boží dar jej pomohol prekonať veľké zranenie a precitlivosť, ktoré u nej viedli k nadmernému sústredeniu na seba. Sama neskôr vyznala: „Už to nebola tá istá Terézia, Ježiš zmenil jej srdce! (...) V jedinej chvíli vykonal dieło, ktoré by som nedokázala ani za

desať rokov... Mohla by som povedať ako apoštol: Pane, celú noc som sa namáhala, a nič som nechytla... Ježiš bol ku mne ešte milosrdnejší než k svojim učeníkom, sám vzal sieť, hodil ju do vody a vytiahol plnú rýb.“

Všimnime si, že aj keď Terézia používa obraz rybolovu, ktorý je v Cirkvi symbolom misijného povolania, hovorí skôr o svojej neschopnosti zmeniť sa. Zranenia totiž nedovoľujú človeku skutočne milovať a otvoriť sa druhým, nieto sa pre nich ešte obetovať. Niet divu, že vnútorné uzdravenie malo celkom prirodzene za následok „odštipľovanie“ srdca a s ním aj prebudenie misijnej horlivosti: „(Ježiš) zo mňa urobil rybára duší, pocítila som veľkú túžbu pracovať na obrátení hriešnikov, túžbu, ktorú som nikdy predtým tak prenikavo nezažila. Jedným slovom, pocítila som, že do môjho srdca vstúpila láska k blížnym“, prehlasuje sotva štrnásťročná Terézia.

Zakrátko nato jej Pán poslal ďalší impulz. Terézia sa pozerá na obyčajný obrázok Ukrižovaného a zhora dostáva nový pohľad na tajomstvo vykúpenia: „Zasiahla ma krv, ktorá kvapkala z jednej z jeho božských rúk. Prešla mnou veľká bolesť pri pomyslení, že táto krv steká na zem a nikto sa ju neponáhľal zachytiť. Predsavzala som si, že budem v duchu zotrvávať pod Krížom, aby som zachytla božskú rosu, ktorá z neho steká. Pochopila som, že ju neskôr budem musieť rozlievať na duše.“

Napodiv na tomto obrázku nie je vidno žiadnu krv. No podľa ovocia, ktoré táto udalosť zanechala

v jej duši, šlo opäť o zvláštnu milosť Ducha. Nové poznanie o moci Kristovej krvi si mohla Terézia onedlho potvrdiť vďaka skúsenosti s vrahom Pranzinim. O prípade sa dočítala v novinách, veľmi ju zasiahla jeho nekajúcnosť a cynizmus. Spolu so sestrou Céline nasadili „všetky páky“ za jeho obrátenie. Horlivo sa modlili, prinášali drobné obety, nechali zaňho slúžiť svätú omšu. Aká bola Tereziina radosť, keď sa neskôr dozvedela, že Pranzini tesne pred svojou popravou vytrhol kňazovi z rúk kríž a pobozkal Kristove rany – akoby vytušil, odkiaľ vyvierajú pramene spásy!

Kristov smäd

Tým sa však nič neskončilo. Kristov Duch pôsobil v Teréziinom srdci naďalej a prebúdzať v ňom mocnú túžbu po spásе hriešnikov: „Ježišovo zvolanie na kríži sa neustále ozývalo v mojom srdci: Žízňim!... Toto slovo roznecovalo vo mne dovtedy neznámy, živý zápal. Chcela som dávať piť môjmu Milému a sama som cítila, že ma stravuje smäd po dušiach.“

Ide teda vlastne o Kristov smäd, ktorý svätica pociťovala vďaka hlbšiemu zjednoteniu s ním. Tento duchovný smäd má paradoxný charakter. Čím viac sa Terézia snažila tíšiť Kristov smäd – tým, že sa nasadzovala pre spásu druhých –, tým väčšmi ho pociťovala vo svojom srdci. Inými slovami – rozhorieval sa v nej misijný zápal. Rovnakú dynamiku Kristovho smädu, ktorý prebúdza v duši človeka misijný zápal, vidíme u Matky Terezy. Až po rokoch prezradila svojim spolusestrám, prečo majú vo všetkých

kaplnkách vedľa kríža nápis „Žíznim!“. Mystické stretnutie s Kristom, ktorý žízni po obnovení vzťahu lásky s človekom, bolo základom jej „povolania v povolani“. Vracala sa k nemu zakaždým, keď potrebovala obnoviť svoju „prvú lásku“, a to isté odporúčala svojim spolusestrám: ísť pred kríž, započúvať sa do Ježišovho „Žíznim!“ a nechať sa nanovo naplniť jeho láskou, ktorá je vyliata do našich sŕdc skrze Ducha Svätého (porovnaj Rim 5, 5). To on je hlavným hýbateľom misií a každej evanjelizácie, ako to svorne učia všetci poslední pápeži.

Modlitba príhovoru

Áno, Terézia nevyšla z kláštornej klauzúry, ale nad obrázkom Ukrižovaného pochopila silu modlitby príhovoru a začala ju horlivo uplatňovať. Už neľutovala, že nemôže odísť do ďalekých misií a že sa na nich podieľa „len“ modlitbou. Povzbudzoval ju v tom aj známy príbeh z *Knihy Exodus*, kde Jozue zvädza boj v údolí, zatiaľ čo Mojžiš so zdvihnutými rukami neďaleko zápasí v modlitbe, podopieraný Áronom a Hurom (porov. Ex 17). Terézia si ako obyčajne „dokončuje“ tento obraz po svojom a verí, že je to samotný Ježiš, kto podopiera jej modliace sa ruky, aby

V Karmeli Tereška naplno pochopila význam modlitby príhovoru.

neochabli. On je predseda Príhovorca *par excellence*, aj v modlitbe nás nesie jeho milosť.

Modlitba príhovoru však nie je len „odriekavaním“ modlitieb za druhých či za svet okolo nás – stačí sa zadívať na kríž... Ako nás učí svätý Pavol, nejde vlastne ani tak o slová, ale o sebadarovanie, a to v ktoromkoľvek povolaní alebo životnej situácii (porov. Rim 12, 1). V posledných osemnástich mesiacoch života prežívala Terézia okrem svojej cho-

roby a duchovnej temnoty aj takzvanú „skúšku proti viere“. Každý drobný úkon viery ju stál nesmierne úsilie. Zápasila s pocitom, že sa modlí „do prázdna“, že Boh ani nebo neexistujú, a preto jej utrpenie, obety a modlitby vôbec nemajú zmysel... Aj tieto vnútorné boje o nádej vytrvalo obeťovala Pánovi. Bola rozhodnutá „zostať pri stole hriešnikov“ a jeť spolu s nimi ich horký chlieb, dokiaľ on bude chcieť... Akoby na ňu doľahli temnoty nadchádzajúceho storočia, keď budú zástupy ľudí strácať vieru v Boha. Určite nie je náhoda, že práve na jej príhovor došlo a stále dochádza k mnohým silným obráteniam.

Skrátka, dovoľme svätej Terézii, aby nás priviedla k prameňu misijnej horlivosti, ktorým je samotné Ježišovo srdce – staneme sa tak bez ohľadu na ďalšie okolnosti nášho života skutočnými misionármi (porovnaj jej výklad Pies 1,4 – RkC, 34r).

Autorka je česká duchovná spisovateľka.

Z češtiny preložila Jana Palkovičová.

Na sklonku svojho krátkeho života prežívala Terézia okrem choroby a duchovnej temnoty aj takzvanú „skúšku proti viere“.

FRANCÚZSKO V OBRAZOCH

Mont Saint-Michel – Hora sv. Michala

Podľa legendy zo začiatku 8. storočia dal kostolík na skale postaviť biskup Aubert z Avranches po snoch, v ktorých sa mu zjavil archanjel Michal. Gotický benediktínsky kláštor na pomedzí Normandie a Bretónska budovali v priebehu 11. až 16. storočia. Výstavba nebola jednoduchá, lebo pri skale Mont Saint-Michel sa nachádza miesto s najvyššími prílivovými vlnami v Európe. More dosahuje na hradby až do výšky 15 metrov. Naopak, keď je veľký odliv, okolo kláštora vznikne okruh s priemerom 15 kilometrov, na ktorom sa dá prechádzať ako po súši. Už v 9. storočí sa stal ostrov dôležitým kresťanským pútnickým miestom. Keďže vtedy ešte neboli vybudované cesty, pútnici často nevedeli, či stihnú prejsť na druhú stranu, a preto sa cesta na vrchol ku kláštoru nazývala skúškou viery

Francúzska gastronómia

Gastronómia je neoddeliteľnou súčasťou francúzskej identity. Stolovanie je pre Francúzov spoločenskou udalosťou, počas ktorej oslavujú najdôležitejšie okamihy života. Väčšinou sa koná v pevne stanovenom čase. Každý deň o 12.30 sedí pri stole viac ako 54 percent Francúzov. Zároveň platí, že vo Francúzsku sa aspoň jedno jedlo denne konzumuje v kruhu rodiny. Okrem času stráveného pri jedle sa stolovanie vyznačuje aj poradím jedál (predjedlo, hlavný chod, syr a dezert) a používaním domácich kvalitných surovín. Z Francúzska pochádza aj Michelinská hviezda – prestížne ocenenie reštaurácií, ktoré v gastronómii znamená najvyššiu kvalitu. Pri jej zrode stáli v roku 1900 známi výrobcovia pneumatík bratia Michelinovci. Medzi najznámejšie francúzske jedlá patria neodmysliteľné žabie stehienka, slaný koláč quiche, slimáky na petržlenovom masle, husacia pečenka foie gras či typická cibuľová polievka.

Hrady a zámky

Francúzsko je krajina, po ktorej akoby sa rozsypali drahokamy v podobe nádherných zámkov, hradov a pevností. Je ich viac ako 40-tisíc a ich výstavba prebiehala od 9. do 21. storočia. Najstaršou z týchto stavieb je pevnosť Thil, ktorú začali budovať okolo roku 850 pred n. l., najnovšou zámok Ľudovíta XIV. dokončený v roku 2011. Najviac stavebných skvostov možno nájsť v údolí rieky Loire. Dnes tam stojí viac ako 300 hradov a zámkov. Medzi najväčšie patrí zámok Chambord. Dal ho postaviť kráľ František I. ako symbol svojej moci a slávy. Na jeho koncepte pracoval aj taliansky renesančný gényus Leonardo da Vinci. Zámok sa rozlieha na ploche veľkej ako samotný Paríž, obklopený je záhradami, lesmi a vinicami.

Rómske pútnické miesto

Každý rok sa 24. a 25. mája schádzajú do pobrežného mestečka Saintes-Maries-de-la-Mer na juhu Francúzska Rómovia z celej Európy, aby si uctili svoju patrónku Sáru La Kali (Čiernu Sáru). Námestia a pláže sú plné ľudí, stretávajú sa tam celé rodiny a v miestnom kostole dávajú pokrstiť svoje deti. Traduje sa, že Mária Jakubova a Mária Salome, patrónky farnosti, pristáli so svojím sprievodom na brehu mora po plavbe z Palestíny. Niektorí sa domnievajú, že Sára prišla s nimi ako ich služobníčka, iní tvrdia, že to bola Rómka, ktorá sa usadila na pobreží a ako prvá privítala obe ženy po ich odchode zo Svätej zeme do vyhnanstva. Odvtedy Rómovia oslavujú Čiernu Sáru ako svätú, hoci Vatikán jej tento titul neudelil.

Kruhové objazdy

Francúzsko je krajinou s najväčším počtom kruhových objazdov na svete. Podľa najnovších odhadov ich je asi 50-tisíc, a to aj na tých najodľahlejších cestách. Populárnymi sa stali v 80. rokoch minulého storočia, pretože ponúkajú bezpečnejšiu a plynulejšiu alternatívu k tradičným križovatkám. Medzi výhody ich používania patrí menej dopravných nehôd, kratšie čakacie doby pre motoristov a lepšia plynulosť dopravy. Navyše nie sú potrebné semaforey a nespotrebuje sa toľko elektrickej energie. Najväčší kruhový objazd sa nachádza v Paríži na Place de l'Etoile, kde sa „bezhlavo“ radia desiatky áut a autobusov s cieľom dostať sa do jednej z dvanástich ulíc okolo Víťazného oblúka. Najviac kruhových objazdov má mesto Toulouse s takmer 500 kruhovými križovatkami.

Francúzske kuriozity

Možno by ste predpokladali, že najnavštevovanejším miestom vo Francúzsku je Eiffelova veža, katedrála katedrála Notre Dame alebo múzeum v Louvri. Pravdou je, že najnavštevovanejším miestom v krajine je parížsky Disneyland, ktorý ročne navštívi viac ako 15 miliónov návštevníkov. Francúzska armáda stále cvičí poštové holuby. Tieto vtáky sa používali už počas prvej svetovej vojny na nosenie vzácných správ pre ozbrojené sily a na fotografovanie strategických bodov – boli to vlastne živé drony. Dnes sa ich poslanie obmedzuje na prelety pri oficiálnych ceremóniách. Vo Francúzsku sa nachádza obec, ktorá má najkratší názov v Európe. Je to dedinka s názvom Y. Leží na severe Francúzska a jej obyvatelia sa volajú Ypsilonci. Pri sčítaní v roku 2021 mala 89 obyvateľov.

Bozky a pozdravy

Bozkávanie na líce ako pozdrav môžu cudzinci považovať za neobvyklé, pretože ide o intímne gesto. Nejde však o bozkávanie v pravom zmysle slova – striedavé pohyby hlavou ho len naznačujú. V závislosti od miesta, kde sa nachádzate, si môžete dať dva, tri či dokonca štyri bozky. Keď nastúpíte vo Francúzsku do výťahu a vnútri niekto je, pozdravte ho, aj keď ho nepoznate. Je to istá forma zdvorilosti, ktorá pomáha odľahčiť atmosféru v uzavretom priestore. Vo Francúzsku platí pravidlo, že na stretnutie sa môže prísť o 15 minút neskôr. Niekedy je táto štvrtĎhodinka dokonca povinná, napríklad ak idete na večeru k priateľom. Toto pravidlo však neplatí v pracovnom prostredí.

Prírodná rezervácia Camargue

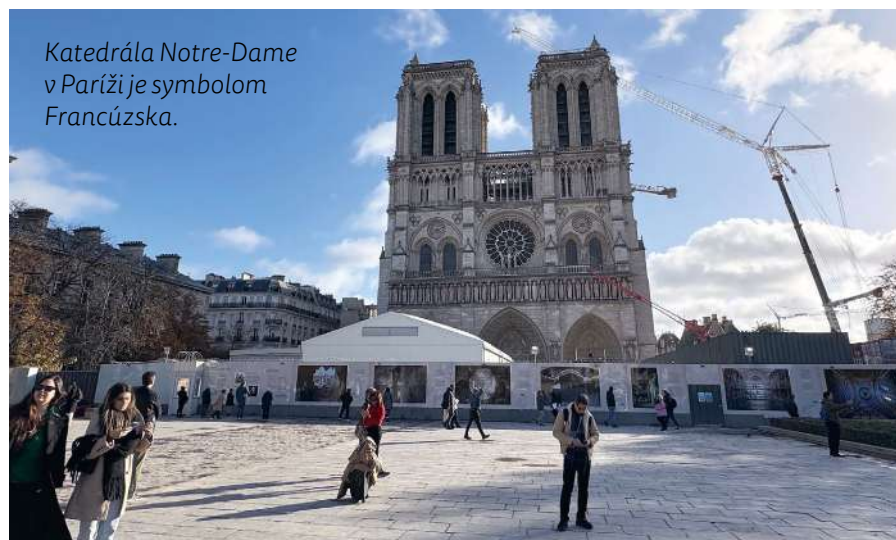
Krásne biele kone, divé čierne býky a krdle ružových plameniakov – to sú tri druhy zvierat, ktoré neodmysliteľne patria k unikátnemu prírodnému parku Camargue na juhu Francúzska. Táto chránená oblasť sa rozkladá na ploche takmer 800 kilometrov štvorcových v miestach, kde sa rieka Rhône vlieva do Stredozemného mora. Kraj je pomenovaný po rímskom senátorovi Camarovi a delí sa na tri oblasti. Prvú tvorí poľnohospodársky Camargue – sú tu rozľahlé polia s ryžou, obilím a kukuricou. V druhej sa nachádzajú biele pyramídy solných kopcov týčiacich sa nad odparovacími nádržami. Na juhu leží najzaujímavejšia a najkrajšia časť, divoký Camargue.

V Notre-Dame je niečo z duše Francúzska

Martina Grochálová, snímka Ivan Šulík

„Chrám Matky Božej v Paríži je bezpochyby ešte dnes stavba veľkolepá a nádherná,“ napísal vo svojom slávnom románe francúzsky spisovateľ Viktor Hugo. Päť rokov po ničivom požiari získava symbol Paríža novú tvár.

Katedrála Notre-Dame v Paríži je symbolom Francúzska.

Keď 15. apríla 2019 šľahali nad parížskou katedrálou Notre-Dame ohnivé plamene, akoby sa zastavil čas. Pred očami celého sveta sa strácal symbol Francúzska, stavba, ktorá znamenala mnoho nielen pre veriacich, nielen pre Francúzov.

„Ide o kultúrne dedičstvo, o najnavštevovanejšiu európsku pamiatku, ku ktorej Francúzi a Európania tiahnu a v ktorej náš ľud prežíval tie najdôležitejšie chvíle histórie. Tento kultový, kultúrny, národný a historický rozmer sú neodmysliteľne späté. V Notre-Dame je niečo z duše Francúzska,“ hovorí rektor katedrály Olivier Ribadeau Dumas (62).

Sláva i úpadok

No nebolo to vždy tak. V priebehu storočí slúžila katedrála na mnohé účely a koncom 18. storočia sa z nej stal dokonca sklad potravín. Zašlú slávu jej prinavrátil spisovateľ Viktor Hugo svojím románom *Chrám Matky Božej v Paríži* (1831). Dielo zožalo obrovský úspech a čoskoro bolo preložené do ďalších európskych jazykov. Spisovateľ a milovník architektúry

tak donútil Parížanov, aby zanedbanú katedrálu zreštaurovali, pretože začala priťahovať tisícky turistov.

Miesto modlitby

Prvá kresťanská bazilika vznikla v blízkosti tej súčasnej v 6. storočí, no dnešnú podobu dostal chrám až v 15. storočí. „Veľké stavby tak ako veľké pohoria sú dielom vekov. Umenie sa často zmení prv, než sú dokončené,“ uvažuje Viktor Hugo. „Napokon všetky tieto odtiene, všetky tieto rozdiely sa týkajú len povrchu stavieb. Umenie iba vymenilo kožu. Nezasiahlo do podstaty kresťanského chrámu,“ dodáva.

Niečo podobné sa deje aj pri súčasnej obnove baziliky. Štát, ktorému chrám patrí, rovnako ako Cirkev, ktorá ho spravuje, sa pokúšajú z tragédie vyťažiť čo najviac dobra. Obrovská solidarita sa ukázala hneď po požiari, keď na rekonštrukciu Notre-Dame prispieval doslova celý svet. Pred bazilikou sa nachádzajú veľkoplošné fotografie z interiéru a priebehu rekonštrukcie, organizujú sa tam predstavenia remesiel, ktoré sú do obnovy zapojené.

Ako hovorí rektor, zmeny sa významným spôsobom dotknú aj vnútra baziliky. Ponúkne viac priestoru na stíšenie, modlitbu, nezostane iba turistickou atrakciou. „Meníme smer návštevy a titulatúru kaplniek, aby sa stali miestom jednoduchšej katechény a púte. V každej kaplnke bude prítomné Božie slovo, úderný výrok, aby ľudia skutočne mohli niečo objaviť,“ vysvetľuje Olivier Ribadeau Dumas, bývalý generálny sekretár a hovorca Konferencie biskupov Francúzska. Do katedrály plánujú umiestniť viaceré pôvodné i nové umelecké diela či tapisérie, spolupracujú pri tom s umelcami, kunsthistorikmi aj architektmi.

Na parížsku katedrálu vrátili minulý rok v decembri tradičný francúzsky symbol – kohúta. Kovový vták obsahuje kúsok Kristovej trňovej koruny, ako aj relikvie svätého Denisa a svätej Genovévy, dvoch patrónov Paríža. Kohút je akýmsi „duchovným bleskozvodom“, ktorý má chrániť veriacich.

Nový začiatok

Ikonický chrám inšpiroval aj ďalšiu slávnu Parížanku, a to šansonierku Édith Piaf. Jedna z jej najslávnejších piesní *Notre-Dame de Paris* hovorí o kráse katedrály, tvrdej práci, spojenej s jej vznikom, o dlhej histórii i budúcnosti.

Parížska katedrála Notre Dame má byť slávnostne otvorená pre verejnosť na slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie 8. decembra, hoci práce na nej budú pokračovať až do roku 2030. Požiar spred piatich rokov sa tak stane novým medzníkom v pohnutých dejinách katedrály, ale aj Cirkvi a samotného Francúzska.

Terezkino Lisieux

Text a snímky Ivan Šulík

Na prvý pohľad je Lisieux jedným z bežných mestečiek v Normandii. Pre ctiteľov sv. Terézie od Dieťaťa Ježiša a Svätej tváre je však synonymom obľúbenej svätice.

Lisieux sa stalo minulý rok cieľom mnohých pútnikov, ktorí chceli osláviť 150 rokov od narodenia sv. Terézie. Konali sa tam početné podujatia, konferencie i duchovné obnovy. Koncom roka sa však pútnický ruch v normandskom mestečku upokojil.

Dostať sa do Lisieux je pomerne jednoduché. Cesta z Paríža trvá dve hodiny vlakom a tak možno púť po stopách sv. Terezy stihnúť pešo aj za jediný deň.

Terezkina púšť

Iba kúsok od železničnej stanice leží Karmel, vytúžený duchovný dom sv. Terezy. Ako sama napísala, stal sa „púšťou, kde dobrý Pán Boh chce, aby som sa tiež išla schovať“. V Karmeli prežila osem rokov, teda štvrtinu svojho krátkeho života.

Karmelitánky sa v ňom modlia od roku 1838 a v posledných rokoch prešiel kláštor mimoriadne citlivou a vkusnou rekonštrukciou. Vďaka tomu zostáva aj v 21. storočí miestom modlitby, ktoré víta každého pútnika. Už pri vstupe vás presklené steny s citátmi sv. Terézie pozývajú prekonať hranicu medzi vonkajším a vnútorným svetom, hľadať vzťah, ako sa otvoriť svetu a ne strácať kontakt s Bohom.

Terezka vnímala mimoriadne intenzívnu túžbu vstúpiť do Karmelu. „Cítila som to tak mocne, že nebolo v mojom srdci ani najmenšej pochybnosti:

nebola to ilúzia dieťaťa, ktoré sa nechalo strhnúť; bola to istota Božieho volania; chcela som vstúpiť do Karmelu nie pre Paulinu, ale jedine pre Ježiša.“

V Karmeli sa nachádzajú tri miestna ticha a modlitby – kontemplatívna miestnosť, kde je možný rozhovor s kňazom; kaplnka, kde sa každý návštevník môže modliť a sláviť svätú omšu s karmelitánkami; a napokon hrob sv. Terezy s jej relikviami. Všetky tri sú prepojené a zároveň sú spojené so stálou expozíciou o živote a posolstve sv. Terézie. Dozvedáte sa z nej o jednotlivých etapách jej života, prečítate si ukážky z jej textov či odkrývate malú cestu lásky. Nenápadný Karmel je dodnes otvorený všetkým, ktorí túžia po stíšení a modlitbe.

Terezkin život

Po duchovnom občerstvení je čas posilniť sa na tele. V neďalekej Pustovni nájdete ubytovanie alebo tam môžete prísť na obed. Brazílske sestry, služobníčky sv. Terezy od Dieťaťa Ježiša, vám prichystajú nielen výborné jedlo, ale aj príjemnú atmosféru prijatia a vzájomného obohatenia. Zoznámte sa s pútnikmi z iných krajín a ak máte podelíte sa o svoju skúsenosť.

Určite sa vyberte aj do domu na ulici Chemin des Buissonnets, kde Martinovci žili. Terezkina rodina sa

do Lisieux presťahovala z Alençonu v roku 1877 po smrti mamy Zélie. V Lisieux žil Zéliin brat a tak bola celá rodina viac pohromade. Najmladšia dcéra Martinovcov mala vtedy iba štyri roky.

Dom stojí na jednom z vrškov mesta asi dvadsať minút chôdze od Karmelu. Ešte aj dnes v ňom počuť Terezkinu kroky a smiech. Navštívte jej izbu a pozriete si jej hračky alebo si predstavíte ako šantila na dvore.

Cestou späť sa zastavte v Katedrále sv. Petra z 12. storočia, kde Terezka chodievala každú nedeľu na svätú omšu.

Terezkin pozvanie

Na opačnej strane mestečka sa na kopci týči Bazilika sv. Terézie. S jej stavbou sa začalo v roku 1929, konsekrovaná bola o štvrtstoročia neskôr. Je veľkolepejšia ako Karmel, ale vďaka tomu sa do nej zmestí viac pútnikov, ktorí si chcú uctiť nielen Terezku, ale aj jej rodičov. Nachádzajú sa tam totiž relikvie svätice i jej rodičov, ktorí sa rovnako ako ona stali svätými. Steny sú vyzdobené pôsobivými mozaikami, ktoré odkazujú na Terezkinu posolstvo.

V Lisieux sa dá prežiť jediný deň alebo celý týždeň. Môžete kráčať po uliciach, po ktorých chodila sv. Terézia, alebo zostať na jednom mieste a modliť sa – tak ako ona v Karmeli.

Les Buissonnets – dom, v ktorom bývali Martinovci po smrti matky.

Izba, v ktorej Terezka prežila ťažkú chorobu.

Bazilika sv. Terézie v Lisieux.

Od znakov moci k moci znakov

Text: Marek Poláček

Snímky: Ivan Kňaze, Jozef Šeling, archív PMD

Kňaz Žilinskej diecézy Jozef Šeling (66) sa rozhodol, že najlepšie roky dôchodku venuje Cirkvi vo Francúzsku. Už tretí rok pôsobí vo farnosti Lavardac na juhu krajiny. Rozpráva plynulo po francúzsky a spravuje 12 kostolov, ktoré ešte pred šesťdesiatimi rokmi patrili do piatich farností a kedysi v nich pôsobili šiesti kňazi. V diecéze Agen dnes pôsobí už len 37 kňazov. Sedemnásti z nich prišli ako misionári z Afriky, jeden z Poľska a jeden zo Slovenska. Priemerný vek kňazov v diecéze prekročil 60 rokov.

Na návšteve slovenského misionára vo Francúzsku Jozefa Šelingu zľava: Jaroslav Šeling, správca farnosti Lavardac Jozef Šeling, riaditeľ Pápežských misijných diel Ivan Kňaze, správca farnosti Žilina-Hájik Vladimír Kutiš a Marek Poláček.

Dodávkou cestujeme krížom cez tri štáty. Posádku tvoria dvaja kňazi, brat kňaza a novinár. Diaľnicu smerujúcu na juhozápad Francúzska lemuju informatívne dopravné tabule hneď farby. Upozorňujú na zaujímavé turistické ciele: Štrasburg s úchvatnou gotickou katedrálou, ktorá bola viac ako dvesto rokov najvyššou budovou na svete (142 metrov). Cluny, vplyvné benediktínske opátstvo, ktorého kolosálna románska bazilika z 11. storočia bola dlhé obdobie najväčším chrámom kresťanského sveta (181 metra). Paray-le-Monial známe zjaveniami Božského srdca sv. Margite Márie Alacoque. Besançon, Clairmont...

Staršia dcéra Cirkvi

Aj po príchode do Gaskónskeho kraja nachádzame na každom kroku hlboké stopy viery – majestátne kamenné kostoly uprostred dedín a miest. Na hrade Xaintrilles majú napríklad aj vlastnú barokovú kaplnôčku. Nachádzala sa doslova v skrini hlavného salónu a má len pár štvorcových metrov. Pred stáročiami chodieval na hrad oddychovať jeden rodinný priateľ, biskup susednej diecézy, a tak mu v hrubej stene komnaty zriadili kaplnku, nech sa má kde modliť.

Francúzsko má v cirkevnej tradícii čestný titul „*filie aînée de l'Église*“, „staršia dcéra Cirkvi“. Keď v roku 496 prijal franský kráľ Clovis krst, celé kráľovstvo Frankov prijalo katolícku vieru a postupne sa stalo baštou kresťanstva, odkiaľ vychádzali misiónári do okolitých krajín. Pápež Ján Pavol II. to Francúzom pripomenul počas svojej návštevy v roku 1980: „Francúzsko, staršia dcéra Cirkvi, zostala si verná svojmu krstu?“ Podľa denníka *Le Figaro* zaznamenala Katolícka cirkev v roku 2023 brutálny prepad kňazských svätení. Kým v roku 2021 malo Francúzsko 130 novokňazov, v uplynulom roku prijalo svätenie len 88 rehoľných či diecéznych kňazov. Situácii nepomáhajú ani

škandály morálnych pokleskov katolíckeho kléru, na ktorých si médiá radi zgustnú. Jozef Šelinga prišiel do Francúzska na výpomoc po žiadosti biskupa diecézy Agen. Hĺbku krízy miestnej cirkvi si naplno uvedomuje každý deň. „Na Slovensku panuje názor, že západná Cirkev je veľmi sekularizovaná, že tam prakticky niet viery, že sa tam prejavujú mnohé zvláštne javy v živote Cirkvi. Treba povedať, že Cirkev vo Francúzsku naozaj prežíva veľkú krízu,“ hovorí slovenský kňaz a dodáva, že tú najväčšiu krízu Cirkev už prežila. „A to na Zelený štvrtok, lebo vtedy zástupy opustili Krista, aj jeho najbližší. Judáš zrádza, Peter zapiera a apoštoli sa chystajú kdesi utiahnuť a žiť skrytý život. V tom momente sa zdalo, že Kristus žil zbytočne. Stavba, ktorá sa tak nádherne črtala, sa v tom momente úplne zrútila,“ pripomína. Vysvetľuje, že kríž nebol bodkou, ale čiarkou. „A prišlo niečo, čomu nikto neveril – zmŕtvychvstanie. To je pre mňa veľmi dôležité, keď si uvedomujem, akou krízou Francúzsko prechádza a kam to ešte všade môže smerovať. Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych a my nemôžeme nedúfať, my nemôžeme žiť bez nádeje.“

À la Française

Po príchode na faru v Lavardacu nám Jozef Šelinga pripravil typickú francúzsku večeru. Prebrali sme pri nej veľa vecí a veľa sa nasmiali. Večera trvala tri hodiny a mala šesť chodov, čo je pri slávnostnej príležitosti vo Francúzsku vraj normálne. Začali sme typickou gaskonskou špecialitou husacou pečienkou. Potom nasledovala polievka z morského raka, krevety s chrumkavou francúzskou bagetou, sedliacka paštéta, morské slimáky, obligátny tanier syra a ako dezert kráľovská mandľová torta.

Počas januára, keď Francúzi ešte oslavujú sviatok Troch kráľov, nakupujú koláče v tvare torty, v ktorých je skrytá plastová tehlička. Koláč sa servíruje rozkrájaný na trojuholníky a kto

Jozef Šelinga spravuje 12 kostolov. Viaceré z nich sú nádhernými gotickými svedkami kedysi živej viery vo Francúzsku.

do plastovej kocky zahryzne a nevylomí si pritom zub, je kráľom večera. Na hlavu si nasadí pribalenú zlatú papierovú korunu a na chvíľu je šťastný.

Francúzi o jedle veľa rozprávajú, stolovanie je spojené s viacerými rituálmi. Sú veci, ktoré sa robiť môžu a ktoré nie. Napríklad trojuholník tvrdého syra na syrovom tanieri nekrájate ako salámu, lebo na konci by zostala len tvrdá kôrka. Syr treba odkrajsť po rohoch. Francúzi ho podávajú pred dezertom takmer vždy a automaticky. Majú na to aj porekadlo, podľa ktorého je „dobré jedlo bez syra ako pekné dievča bez očí“. No a, samozrejme, vo vinohradníckom kraji treba každý chod prekladať pohárom vhodného vína či koňaku. Jozefa Šelingu do stolovania na francúzsky spôsob zaučajú

Farníci zvyknú pozývať Jozefa Šelingu na obed či na večeru k sebe domov. Niektoré aristokratické rodiny stále žijú vo svojich pradávnych sídlach. Na zámku Trenquelléon sa v roku 1789 narodila blahoslavená Adèle de Batz.

jeho farníci. Pravidelne sa stáva, že ho pozvú na obed, niekedy dokonca aj na hrad, keďže členovia prastarých aristokratických rodín sú často katolíci. Veď ich predkovia sa ešte zúčastňovali na križiackych výpravách. Jozef Šelinka sa s nami pri jedle delí o svoju skúsenosť: „Cirkev vo Francúzsku potrebuje snívať. Nie v tom duchu, že uletíme mimo realitu, ale snívať preto, aby sme v sebe vzbudzovali kreativnosť a odvahu. Snívať naozaj o živote a o novom živote, ktorý Boh môže aj cez nás priniesť. Snažím sa pozývať ľudí, aby hľadali spoločné dobro. Zbavovať sa egoizmu a egocentrizmu je náročná vec, ale je to niečo veľmi potrebné.“

Mnohé naopak

Pri rozhovoroch s miestnymi obyvateľmi sme vnímali, že francúzska spoločnosť je pomerne rozdelená. Počuli sme, že počas letných olympijských hier očakávajú vypuknutie občianskej vojny, že prezident Mitterand bol *fumier* – hnoj, dostali sa k nám čudné klebety o manželke prezidenta Macrona. Dokonca pri výjazde a výjazde z mnohých francúzskych obcí sú tabule s názvom obce otočené dole hlavou. Je to vraj forma rebélie starostov proti politike súčasnej vlády.

Jozef Šelinka prišiel do Francúzska uprostred kovidového roku 2021. Farníkov našiel rozhádzaných a rozdelených. Jedni boli antivaxeri,

ďalší prijímali do rúk, iní kľačiac... A povedal si, že sa musí usilovať o jednotu. Veď počas týždňa má v kostole päť ľudí a tí sú rozdelení do piatich rôznych táborov. Slovenský kňaz vraví, že najlepším vzorom mu je sám Ježiš Kristus: „Nie som tu preto, aby som organizoval, ale aby som miloval tento Boží ľud. Niekedy to v Cirkvi funguje tak, že ľudia vidia znaky našej moci – kolárik, reverendu, biskupa s mitrou. Ale títo ľudia už veľmi nereagujú na znaky moci, chcú vidieť moc znakov. A to je schopnosť vedieť sa obetovať, vedieť úprimne žiť svoje kňazské povolanie, jednoducho tak ako mi to už viacerí povedali: ‚Potrebujeme vidieť kňaza ako Božieho muža‘.“

Zélia je prototypom modernej ženy

Kateřina Koubová

Francúzska profesorka komparatívnej literatúry Chrystelle Claude de Boissieu (na snímke) je autorkou knihy *Zélie Martinová: moderná žena*. Matku sv. Terézie z Lisieux v nej predstavuje ako úspešnú matku a podnikateľku, na svoju dobu nesmierne pokrokovú.

Čo vás viedlo k tomu, aby ste napísali knihu o sv. Zélii Martinovej?

Napísala som ju preto, aby som spoznala Zéliu a aby ju spolu so mnou spoznali aj iní. Vedela som, že je „neporovnateľnou matkou“ svätej Terézie od Dieťaťa Ježiša, malej karmelitánskej mníšky z Lisieux. Vedela som aj to, že bola čipkárkou, že sa vydala za Louisa Martina, s ktorým mala deväť detí, a že zomrela na rakovinu prsníka vo veku 46 rokov. Okrem zdanlivo jednoduchého života som chcela načrtnúť portrét ženy napredujúcej vo všetkých vrstvách jej horúčkovitého bytia. Chcela som ju vidieť, počuť jej hlas a žiť s ňou. A tak som ju videla a počula u nej doma v hlbokjej intimite. Chcela som, aby ste ju videli, počuli a žili s ňou.

Ako na vás pôsobí Zélia Martinová? Aká to bola žena?

Zélia Martinová sa ma dotýka svojou ženskosťou. Tým, akou bola ženou a matkou. Dotýka sa ma svojím životným príbehom, ktorý vydáva svedectvo o odvahe, sile a húževnatosti. V detstve trpela tvrdým prístupom svojej matky. Ako mladé dievča sa

vyučila za čipkárku a chcela vstúpiť do Kongregácie rehoľných sestier sv. Vincenta de Paul. Zverila sa Panne Márii, ktorá sa jej pri dvoch príležitostiach prihovarila v skrytosti srdca: „Daj urobiť steh z Alençonu“ (vytváranie tkaniny ihlou bez osnovy) a „Toto je ten, ktorého som pripravila pre teba“.

„Zélia Martinová sa pre mňa stala živou ženou. Často sa usmievala, niekedy plakala. Objavila som jej ľudskosť, vytrvalosť a nádej vo všetkých skúškach.“

Zélia rozvíjala svoj talent a viedla obchod, vzdala sa však povolania rehoľnej sestry a prijala povolanie do manželstva. Stala sa dokonalou ženou vo svojej profesii i v manželstve a aktívne pôsobila na všetkých frontoch – sama alebo s manželom, bez detí alebo s deťmi, v čase mieru alebo počas vojny. Starala sa o svojich blízkych, či už to boli členovia rodiny alebo cudzí ľudia. Nebála sa. Keď na dvere zaklopala choroba, postavila sa jej čelom. A keď do izby vstúpila smrť, bola pripravená. Objednávky boli dokončené, obchod predaný. Spolu s manželom pripravila svoje posledné chvíle a postarala sa o dcéry a ich budúcnosť. Zélia pracovala na svojej svätosti s veľkou horlivosťou.

Čerpali ste inšpiráciu z jej korešpondencie?

Moja kniha vychádza z knihy *Rodinná korešpondencia*, v ktorej sú zozbierané dopisy Zélie a Louisa. Tieto listy sa stali pre mňa základným materiálom. Dopĺňa ich korešpondencia od členov rodiny – sestry Marie-Dosithée,

brata Isidora Guérina, švagrinej Céline Guérinovej a od dcér Márie, Paulíny, Léonie, Céliny a Terézie. Všetky dokumenty sú k dispozícii na webovej stránke archívu karmelitánskeho kláštora v Lisieux.

Zostala pre vás postava Zélie Martinovej po ich prečítaní týchto listov rovnaká ako predtým?

Korešpondencia mi odhalila každodenný život milujúcej rodiny. Vnímala som v nej lásku medzi manželmi, rodičmi a deťmi, ale aj lásku k blízkym navôkol. Láska každého z nich nachádzala svoj zdroj v láske Najsvätejšej Trojice. Zélia Martinová sa pre mňa stala živou ženou. Často sa usmievala, niekedy plakala. Objavila som jej ľudskosť, vytrvalosť a nádej vo všetkých skúškach.

Ako môže Zélia motivovať dnešné ženy a matky?

Určite sa môžu motivovať tým, že „Bohu nič nie je nemožné“ pri človeku, ktorý kráča s ním. Zélia môže inšpirovať ženy ako sestra, ktorá prešla v živote rovnakými situáciami – radostnými i nešťastnými. Môže ich sprevádzať v povolani (rozlišovaní pri hľadaní práce, budúceho manžela), poslaní (profesionálnom, osobnom či občianskom) a v jeho napĺňaní (plodnosť materstva, praktizovanie chariziem, napredovanie vo svätosti). Môže ich inšpirovať, utešovať, modliť sa a bojovať po ich boku. So ženskou spolupatričnosťou, spoločenstvom duší a s istotou, že sú milovanými dcérami Otca.

Autorka je šéfredaktorkou

Katolíckeho týdeníka.

Z češtiny preložila Jana Palkovičová.

Požehnaná Zélia Martinová

Zélia sa ukázala ako dokonalá žena v domácnosti, nie v zmysle dobrej správkyni domu (hoci aj to!), ale v zmysle srdca rodiny. Stala sa pevným orientačným bodom a útočiskom všetkých. Bola tou, ktorá sa v židovskej tradícii musela starať o olej v lampe – skutočnou strážkyňou rodinného svetla. Tak bola ustavične pripravená prijať ženícha. Nechuť k cestovaniu a iným putovaniam bo u Zélie len dôsledkom tejto eminently ženskej vlastnosti – rozvoja vnútra, srdca! Tak ako je muž povolaný vystúpiť zo seba, tak žena objíma vo svojom milujúcom srdci všetky udalosti a všetkých členov rodiny. „A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci“ (Lk 2, 51).

Keď bola Zélia mimo domu, prirovnávala sa k rybám bez vody: „Musia zahynúť! Cítim sa celá nesvoja, nie som vo svojom živle, a to na mňa vplýva aj fyzicky; som z toho takmer chorá“ (RK 108). Pritom, keď to písala, bola u svojho brata, ktorého mala veľmi rada.

Preto Zélia nerada chodila do spoločnosti. Keď Louis odišiel do krúžku, ona zostala doma a písala listy rodičom do Lisieux alebo neskôr dcéram v penzionáte.

„More ma veľmi nepriťahuje!“ (RK 22) odpovedala na návrh ísť do Trouville. Nezháňala sa po aktivitách, kto-

ré rozptyľujú dušu – podobne ako to bude v Lisieux neskôr praktizovať Louis. Výraz „ide mi hlava prasknúť“ by ju rozosmial. Hľa, to je presne to, čomu sa snažila Zélia vyhýbať; zabávam, ktoré roztriešťujú namiesto toho, aby zjednocovali a umožňovali rast.

Jej názor na módu bol podobný. Móda je už vo svojej definícii čosi, čo odchádza. Podliehať jej vplyvu je prejavom slabosti a neslobody. A potom: veľké klobúky (tie, čo rozplakali malú Terezku a na ozdobu ktorých vyrábala alençonскую čipku) boli drahé a Zélia musela šetriť. Vedela, že peniaze „nepadajú z neba“, a keď vyznala, že nevlastní nijaké „čičky“, bolo to asi preto, že sa nevlastní do skromného minima, ktoré považovala za nutné pre domácnosť. Dámy z vysokej buržoázie na ňu pôsobili tak afektovane, až sa musela smiať. Tak pri zábave, ako aj pri šatách a úprave zovňajšku, či darčekom prijatých od Guérinovcov bola pravidlom jednoduchosť a skromnosť. „Malomeštiacky“ duch provinčnej matky Grandetovej? Či skôr evanjeliová chudoba bez toho, aby musela rodina spávať na slame? V súvislosti s bratom a švagrinou napísala: Keby som nemala rodinu a deti, žila by som len pre nich, dávala by som im všetky peniaze, čo zarobím (RK 138).

Iste pochopíme aj to, prečo mala Zélia problémy s riskovaním v podnikaní. Možno v tom vidieť opatrnického ducha určitejšie spoločenskej vrstvy 19. storočia, ale aj múdrosť ženy, ktorá tvrdo pracovala, aby dospela z postavenia remeselníčky do rangu podnikateľky, či napokon obozretnosť matky, ktorá nie je na lodi sama (päť perspektívnych vien na krku). Peniaze neboli pre ňu pánom, ale užitočným prostriedkom – mimo iného aj na kresťanské vzdelanie a výchovu jej dcér. Správna otázka teda neznie, či boli Martinovci bohatí, ale ako používali svoje prostriedky. Začiatok odpovede už máme v tom, ako prijímali najbiednejších. Jej zvyšok nám podáva Zéliin list, v ktorom spomína Máriine duchovné cvičenia u sestier v Caen (drahé ako všetko, čo je autenticky katolícke): Je pravda, že je to výdavok, no peniaze nie sú ničím, keď ide o posvätenie a dokonalosť duše, a minulý rok sa mi (Maria) vrátila celá vymenená, stále to na nej ešte vidieť, treba však, aby si znova doplnila zásoby.

Z knihy *Alice a Henri Quantinovi: Rodičia svätej Terézie z Lisieux. Svätci bez výťahu.*

Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2017. Z francúzštiny preložil Vladimír Hirko.

„Svätí manželia Ľudovít Martin a Mária Zélia Guérinová žili kresťanskú službu v rodine, vytvárajúc deň čo deň prostredie plné viery a lásky, a v tejto klíme vzkĺčili povolania dcér, medzi ktorými je sv. Terézia od Dieťaťa Ježiša.“

Pápež František pri svätorečení manželov Martinovcov

Zachej – kurz o kreativite vo viere

Zachej bol tvorivý, keď vyšiel na strom, aby videl Ježiša. Potrebuješ chuť do života a chceš byť viac kreatívny vo viere a oslovovaní pre vieru? Chceš byť v misii a nie v demisii? Kurz je určený práve pre teba. V programe budú predstavené a odskúšané rôzne kreatívne spôsoby čítania Svätého písma, modlitby a aktivít s deťmi. Naučíme sa africké bubnovanie, maľovanie na tvár, tvorivé skladanie z papiera a mnoho ďalších činností.

Pozývame ťa na **víkendový kurz Zachej**, ktorý sa uskutoční **v Penzióne Zornička (Donovaly) od piatka 19. apríla do nedele 21. apríla 2024.** Kurz začneme v piatok o 19.00 hod. svätou omšou a ukončíme v nedeľu obedom. Bližšie informácie a prihlásenie na: www.misijnediela.sk.

Štart

kurz pre mládež od 15 rokov, ktorý chcú založiť a viesť misijné zrnko alebo byť animátorom Misijného diela detí.

Bližšie informácie a prihlásenie na www.misijnediela.sk.

Studňa – misijná animátorská škola 2024

Studňa je základný kurz misijnej animácie v duchu myšlienky: Radostne a tvorivo meníme svet. Kurz je určený pre katechéty, vedúcich misijných zrní, rehoľné sestry, kňazov a pre každého, kto sa cíti byť mladý duchom a má nadšenie a chuť tvorivo rozvíjať svoje misijné povolanie. Minimálny vek účastníka je 18 rokov. Škola bude trvať jeden školský rok a bude mať viac etáp: osobné stretnutie na kurze, domáce štúdium a online stretnutie. Účastníci získajú mnohé teoretické a praktické zručnosti animátora pre deti a mládež.

Pozývame ťa na **misijnú animátorskú školu**, ktorá sa uskutoční **v Penzióne Zornička (Donovaly) od štvrtka 29. augusta do nedele 1. septembra 2024.** Školu začneme vo štvrtok o 19.00 hod. svätou omšou a ukončíme v nedeľu obedom.

Čo ťa čaká?

Živé spoločenstvo, nové priateľstvá, veľa radosťi a smiechu, Ježiš v slávení Eucharistie a v adorácii, kino, objavovanie svojich talentov, metodické materiály.

Čo ťa inšpiruje?

Námety, hry, tance, témy, tvorivé modlitby, výmena skúseností, stretnutie s misionárom, burza nápadov.

Celkové náklady: 150 eur

Prihlás sa do 15. augusta 2024. Podmienkou je účasť na celom trvaní kurzu od štvrtku večera do nedele večera. Prihlásiť sa môžeš od mája 2024 (na www.misijnediela.sk).

Čo ťa môže zaujať?

Ako sa modliť s deťmi a ako učiť deti modliť sa. Praktická pedagogika. Misie a evanjelizácia v textoch pápeža Jána Pavla II., Benedikta XVI. a Svätého Otca Františka. Poslanie Pápežských misijných diel a zvlášť Misijného diela detí. Základy života s Ježišom a autentické svedectvo života. Obraz živého Boha – krása v človeku.

Kto ťa čaká?

Tím misijnej animátorskej školy – kňaz, misionár, ľudia z tímu PMD.

V Indii podporujeme
10 projektov v hodnote
94 000 eur.

46 EUR

pomôže zaplatiť
strechu nového
domu pre jednu
rodinu.

85 EUR

stoja oceľové
dvere do nových
príbytkov.

Za **227 EUR**
dostane niekoľko
rodín spoločnú
kúpeľňu
a toaletu.

Podporte misie v Indii a vydávanie Svetových misií

Pomoc núdznym v Kalkate – za dôstojný život v Indii

V blízkosti jedného z kanálov v indickej Kalkate žijú ľudia v biednych podmienkach. Ich chatrče sú vystavené horúčave a monzúnom, dovnútra sa často priplazia hady a potkany. To však chceme čoskoro zmeniť.

Celá štvrť chodí vykonávať svoju potrebu do neďalekej stoky a už teraz z nej cítiť odporný zápach. Oveľa horšie ako zápach je však hroziace nebezpečenstvo. „Z vody neustále vyliezajú potkany a hady,“ hovorí Sultana a jemne hladí svoje dieťa po hlave. „Niekedy sa sotva odvážim zaspáť,“ hovorí matka, „lebo sa bojím, že by zvieratá mohli v noci ublížiť môjmu malému synovi.“

Sultana žije so svojou rodinou v indickom meste Kalkata v slume Tangra. Na mieste, kde kedysi pôsobila svätá Matka Tereza, chceme teraz zlepšiť situáciu najchudobnej-

ších z chudobných. „Základy, betónová podlaha a pevná strecha,“ takto opisuje otec Jijo podmienky na nový život tamojších rodín.

„Dostávame ľudí z chatrčí a poskytujeme im skromný, ale stabilný domov, ktorý ich v budúcnosti ochráni,“ hovorí otec Jijo. To je obzvlášť dôležité, pretože monzúnové obdobie sa v dôsledku klimatických zmien zhoršuje. Silný dážď spôsobil, že sa mnohé chatrče už zosunuli do kanála. Pomôžte nám s výstavbou a doprajte ľuďom, ktorí nemajú takmer nič, dôstojný život.

☒ Priloženým šekom ☒ Cez QR kód

☒ Prevodom na účet **SK88 0900 0000 0051 4976 4503 (SLSP)**

VS: 557 (Do poznámky napíšte svoju adresu alebo mail.)

Bližšie informácie na: 02/529 64 916 alebo info@misijnediela.sk.

Ľudia potrebujú bezpečný domov. Prosím, pomôžte nám!

Misijná krížovka

V tajničke krížovky objavíte myšlienku sv. Terézie z Lisieux.

Tajnička krížovky v minulom čísle Svetových misií skrývala beninské príslovie: „Každé dobrodenie si zasluhuje pochvalu.“ Knihu Angela Scarana *O márnotrattnom otcovi*, ktorú venuje Spolok svätého Vojtecha, získavajú:

Mária G. z Dlhého Klčova, Ján K. z Martina, Beáta R. z Margecian, Mária K. zo Svitu, Pavla A. z Belej nad Cirochou
Výhercom srdečne blahoželáme.

Sv. Terézia z Lisieux:	odtlačok topánky, stupaj	český básnik, autor zbierky Kytice	1	cudzía predpona (olej)	mámenie (knižne)	španielsky člen	mäso-kombinát v Rimavskej Sobote	Pomôcky: ARIDED, TAURIS, ROGER, KON	zmizne	rozdrelo	fúzy, po česky
dopravník sena								srknutie (knižne)			
citostovce veselosti (i trala)								cudzía predpona (spolu) rozhlas			
priestorový rozmer telesa						spôsobí urážku					
domácke meno Petra					vojenský útvar aleja, po česky	2					
domácke meno Anny				hviezda v súhvezdí Labuť kód Etiópie							nenáročná obilnina
Svetové misie	včelí produkt	praje si stupňoval napätie							kód Rumunska		
prorok							sejba nasávali		3		
stredové priamky				žiara cudzie mužské meno				meno Elemíra rímske číslo 1001			
lyžiarsky vosk					klinčekovec jambosový dávalo do obalu						
značka kiloampéra			stane sa bielym druh papagája							je vo visiacej polohe	vykonávať
autor: Jozef Sabol	lapaji, nezbedníci susedná planéta							rival nahá			
druh višne							pes (detsky) usadenina				
vyhynutí kožovníci						dymovod intra derma (skratka)					
Real Aperture Radar (skratka)				vylievalo sa							
ako				odstrániť lámaním							

Správne znenie tajničky pošlite do 30. júna 2024 poštou na adresu: Pápežské misijné diela, Lazaretská 32, 811 09 Bratislava, alebo e-mailom na: info@misijnediela.sk, do predmetu uveďte heslo Krížovka. Súťaž bude ukončená 31. augusta 2024. Piaty vyžrebovaní výhercovia získajú knihu Anslema Grüna *Moja modlitebná kniha*, ktorú venuje Spolok svätého Vojtecha. Do žrebovania budú zaradené iba tie správne odpovede, na ktorých bude uvedená kompletná poštová adresa odosielateľa. Vaše osobné údaje budú v redakcii vydavateľa Pápežské misijné diela, Lazaretská 32, 811 09 Bratislava, po skončení súťaže do 30 dní zlikvidované v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2016/679 zo dňa 27. 4. 2016 o ochrane osobných údajov (GDPR). Do súťaže sa môže prihlásiť iba osoba staršia ako 16 rokov. Zapojením do súťaže a odoslaním správnej odpovede na adresu Pápežské misijné diela, Lazaretská 32, 811 09 Bratislava, alebo e-mailom na info@misijnediela.sk udeľujete súhlas so spracovaním svojich osobných údajov s cieľom účasti na súťaži a s podmienkami súťaže (zaslanie odmeny, respektíve kontaktovanie z dôvodu výhry).

Skvosty francúzskej kuchyne

Pripravili Ivan Šulík a Jana Palkovičová, snímky: Shutterstock

Štýl varenia a stolovania je súčasťou francúzskej kultúry už dlhé stáročia. V roku 2010 bol dokonca zapísaný do nehmotného dedičstva UNESCO.

Francúzska cibuľačka

Recept na klasickú francúzsku cibuľovú polievku nám prezradili v parížskej reštaurácii La Cidrerie du Marais. Tajomstvom jej chuti je správne skaramelizovaná cibuľa.

Potrebuje:

- lyžicu masla
- 6 ks cibule
- 2 strúčiky cesnaku
- 250 ml bieleho vína
- 1,5 litra kuracieho vývaru
- 2 bobkové listy
- soľ
- čierne korenie
- bagetu
- 2 hrnčeky syra gruyère alebo comté

Maslo rozpustíme v hrnci s hrubým dnom. Vložíme cibuľu nakrájanú na polkolieska a opekáme 20 až 25 minút, kým skaramelizuje a zhnedne. Pridáme prelisovaný cesnak a ešte päť minút restujeme. Prilejeme víno, vývar a bobkový list, zvýšime plameň a zhruba 10 minút prevaríme. Vyberieme bobkové listy a polievku dochutíme soľou a čiernym korením.

Rozohrejeme gril v trúbe a polievku nalejeme do ohňuvzdorných misiek. Navrch rozložíme plátky bagety, štedro posypeme strúhaným syrom a na chvíľu zapečieme pod grilom. Plátky bagety môžeme pred podávaním opieť v hriankovači a potrieť cesnakom.

Quiche lorraine

Slaný koláč quiche má mnoho podôb. Tým základným je lotrinský slaný koláč. Táto pochúťka sa jedáva ako rýchle občerstvenie, ale môže byť aj súčasťou elegantnej večere.

Potrebuje:

na cesto (forma priemer 26 cm):

- 200 g hladkej múky
- 100 g masla
- lyžičku soli
- 3 lyžice bieleho vína

na náplň:

- 2 malé stonky póru
- 150 g prerastenej slaniny
- 150 g varenej šunky
- 4 vajcia

- 1 zväzok petržlenovej vňate
- 250 ml kyslej smotany
- 200 g strúhaného ementálu
- štipku muškátového orieška
- soľ, čierne korenie.

V kuchynskom robote premiešame maslo s preosiatou múkou a ostatnými surovinami. Guličku cesta zabalíme do potravinovej fólie a necháme aspoň hodinu odpočívať v chladničke. Trúbu predhrejeme na 200 stupňov, teplovzdušnú na 180 stupňov. Chladné cesto vyvaľkáme na pomúčenej pracovnej ploche a preniesieme do formy. Cesto popicháme vidličkou a pečieme 10 minút.

Medzitým si pripravíme plnku. Slaninu nakrájame na kocky opečieme na panvici do chrumkava a vyberieme.

Šunku nakrájame na kocky, petržlenovú vňať nasekáme nadrobno. Na panvici opečieme biele časti póru, pridáme šunku, slaninu a petržlenovú vňať. Zmes rozložíme na cesto. V miske prešľaháme vajcia a smotanu, pridáme syr, muškátový oriešok, opatrne osolíme a okoreníme.

Pečieme 35 – 40 minút, kým náplň nespevnie a nezozlatne. Predtým, ako quiche vyberieme z formy, necháme ho trochu vychladnúť. Podávame ho teplý i na studeno.

Boeuf bourguignon

Hovädzie na burgundský spôsob patrí medzi najznámejšie recepty francúzskeho gurmánstva. Pôvodne bolo pokrmom sedliakov, postupne sa presadil v najlepších reštauráciách.

Potrebuje:

- 1,5 kg zadného hovädzieho
- slnečnicový olej
- 170 g slaniny
- soľ
- čerstvo namleté čierne korenie
- 1 veľkú mrkvu
- 1 cibuľu
- hrst sušeného tymiánu
- 2 strúčiky cesnaku
- 2 bobkové listy
- červené víno (najlepšie burgundské)
- 1 lyžicu rajčinového pretlaku
- 600 ml silného hovädzieho vývaru
- 500 g šampiňónov
- maslo
- petržlenovú vňať
- malé nakladané cibulky
- 500 g hrášku

Slaninu nakrájame na prúžky. Slaninu aj odkrojenú kožu povaríme asi 10 minút vo vode a osušíme. Kúsky slaniny opečieme a dáme do misky. V rovnakom hrnci opečieme kúsky hovädzieho mäsa nakrájaného na päťcentimetrové kocky, ktoré sme osolili a okorenili. Dôkladne opečené mäso pridáme k slanine.

Mrkvu očistíme a nakrájame na kolieska. Cibuľu nakrájame na prúžky a restujeme spolu s mrkvou.

Mäso a slaninu premiešame a vložíme do trúby predhriatej na 230 stupňov. Necháme 4 minúty zapekať. Cesnak nakrájame a spolu s nasekaným tymiánom a bobkovým listom pridáme do hrnca s cibuľou a mrkvou. Zeleninu zalejeme červeným vínom, pridáme aj odkrojenú kožu zo slaniny. Do zmesi vmiešame rajčinový pretlak, hovädzí vývar a všetko povaríme. K základu pridáme hovädzinu a slaninu vrátane výpeku. Prikrýjeme a v trúbe dusíme pri 160 stupňoch dve a pol až tri hodiny.

Medzitým nakrájame na kúsky šampiňóny, podusíme ich na masle, osolíme, dochutíme čerstvo namletým čiernym korením, pridáme nakladané cibulky a petržlenovú vňať. Všetko premiešame a presypeme do misky.

Mäso dáme do servírovacej nádoby, pridáme huby, prelejeme omáčkou, z ktorej sme odstránili slaninu, a nezaбудneme na hrášok. Ozdobíme petržlenovou vňaťou. Vhodnými prílohami sú zemiaky alebo ryža.

Syr a víno ako definícia šťastia

Syr je pre Francúzov oveľa viac než len potravinou. Je to symbol štedrosti, pohostinnosti a družnosti, nezaobíde sa bez neho dobrý obed či večera. Keď sa ich nedávny prieskum pýtal na tri francúzske špeciality, ktoré si cenia najviac, 67 percent Francúzov uviedlo dobrý chlieb, 56 percent syr a 45 percent dobré víno – asi tak vyzerá francúzska definícia šťastia a zdroj národnej hrdosti. Kombinovanie syra s vínom pri jedle je navyše veľkolepým okamihom a hotovým umením. V celom Francúzsku sa dnes vyrába viac ako 1 200 druhov syra a každý Francúz ho skonzumuje ročne 26 kilogramov.

Pokiaľ ide o víno, vo francúzskej gastronómii je najlepším priateľom – prináša úľavu od sýtosti a prebúdza chuťové poháriky. Francúzske vinice produkujú 3 240 rôznych vín pod 1 313 rozličnými názvami v 16 hlavných vinohradníckych oblastiach. Francúzsko vyrába približne 4 miliardy litrov vína ročne, čo predstavuje 14 percent produkcie na celej planéte. Francúzske vinice sa rozprestierajú na 800-tisíc hektároch, čo je 11 percent zo svetovej rozlohy viníc. Na domácu spotrebu si víno kupuje 87 percent francúzskych domácností. Francúzsko je aj najväčším svetovým vývozcom vína, až 30 percent jeho produkcie je určených na vývoz.

Francúzska bageta

Podľa predpisov by tradičná francúzska bageta mala obsahovať len múku, vodu, droždie a soľ. Mala by vážiť približne 250 gramov, mať šírku 5 až 6 centimetrov, výšku 3 až 4 centimetre a dĺžku 65 centimetrov. Na vrchu by malo byť 5 až 6 zárezov, aby sa cesto pred pečením prevzdušnilo. Ak je bageta vyrobená kvalitne, po stlačení sa vráti do pôvodného tvaru. Vo Francúzsku, kde tento druh chleba vznikol, otvorí každý deň dve re pekárne 12 miliónov spotrebiteľov a každý rok ju opustí viac ako desať miliárd bagiet. Francúzski pekári vyrobia za sekundu 320 kusov.

Ochutnajte dobro, darujte lásku

Takouto krásnou výzvou vyzdobili koláčky vo farnosti Miloslavov. Ochutnávanie dobrých koláčov spojených s darovaním príspevku na misie je spojené s aktivitou Misijný koláč, s ktorou Pápežské misijné diela začali počas minulého roka. Vyzvali farnosti, školy, komunity a aj misijné zrnká, aby napiekli koláče a ponúkali ich za dobrovoľný príspevok na pomoc misiám. Aktivita sa stretla s veľkou odozvou a nadšením. Väčšina komunít plánuje z Misijného koláča urobiť každoročnú tradíciu. Nezapájali sa pritom doň iba dospelí, ale aj deti. Na výzvu odpovedalo sto komunít, pričom to boli najmä farnosti, ale aj školy, obce, spoločenstvá a misijné zrnká.

V Šuňave piekli koláče spolu s deťmi a zažili radostnú atmosféru spoločenstva už pri príprave: „Deti sme rozdelili na dve skupinky, aby sa každý cítil užitočný. Po upečení deti

koláčky zabalili a ku každému balíčku pridalí myšlienku zo Svätého písma. Citáty sme lepili na farebné papiere, pričom sme použili misijné farby – bielu, žltú, červenú, modrú a zelenú. Balíčky potom deti ponúkali na dedinskej akcii.“

V Tulčíku zorganizovali Misijný koláč priamo v základnej škole. „Túto aktivitu sme v našej škole spojili s novinkou, karnevalom svätých, no my sme ju nazvali ‚Svätí v škole!‘ Koláče nám upiekla jedna pani učiteľka a jedna babka – bývalá pani kostolníčka na dôchodku – úplne zadarmo. Na školskej chodbe sme rozložili stoly, tri dievčatá ponúkali koláče, každý si vybral, aký chcel. Triedne učiteľky spolu s koordinátorkou deťom vysvetlili, kam idú peniaze vyzbierané z predaja. Koláčky boli chutné, všetky sa minuli a určite túto aktivitu v budúcnosti zopakujeme.“

Misijný koláč je naozaj misijný

Počas Misijného koláča sa rozdal 13 800 letákov pre darcov. Podľa spätnej väzby, ktorú zapojení účastníci poslali, pri organizovaní pomáhala približne tritisíc detí a viac ako 830 dospelých. Počas minulého roka sa vyzbieralo 67 511,33 eur. Z vyzbieraných príspevkov z Misijného koláča sme podporili predovšetkým deti v africkom Kongu.

Misijný koláč je jeden zo spôsobov, ako spájať ľudí a zároveň prejavíť štedrosť. Možno ho organizovať kedykoľvek v roku, ale najviac ľudí sa doň zapojilo v decembri. Nosnou myšlienkou aktivity je Ježišova výzva: „Blaženejšie je dávať, ako prijímať“ (Sk 20, 35).

Dôkazom toho je aj svedectvo z farnosti Nižná Šebastová. Prípravy koláčov sa tam ujal osem žien a dievčat, podujatie zorganizovali po nedeľných svätých omšiach.

Okrem koláčov ponúkali dokonca aj kávu. „Spojilo to farnosť a pred kostolom bola rodinná atmosféra. Štedrosť spolufarníkov nás prekvapila – vďaka za možnosť pomôcť zraniteľným,“ napísali.

Misijné nadšenie prejavili vo farnosti Sabinov – konkrétne vo filiálke Orkucany, kde po svätej omši ponúkali balíček, v ktorom bol medovníček, obrázok sv. Terézie z Lisieux, modlitba za misie a myšlienka od sv. Terezy. „Povzbudzovali sme ľudí, že dôležitá je aj modlitba za misie. Boli sme šťastní, lebo sa nám podarilo vyzbierať príspevok pre deti z Konga.“

Ďakujeme všetkým, ktorí sa do Misijného koláča zapojili. Ďakujeme, že ste darovali lásku. Ďakujeme, že rozvíjate svoje misijné povolanie.

Ako sa zapojiť

Ak aj vy chcete ochutnať dobro a zároveň darovať lásku, neváhajte a zapojte sa. Zaregistrujte na webovej stránke www.misijnediela.sk a po registrácii vám pošleme plagáty, letáky pre darcov a nálepku na pokladničku.

Využite svoju tvorivosť, dary a nadšenie pomáhať. Zorganizujte Misijný koláč vo svojej farnosti, škole či spoločenstve – pomôžete tak deťom v misijných krajinách.

– PMD –

Misijný koláč vo farnosti Svätej rodiny v Bratislave

BICYKLOVANIE

ako duchovná púť

- Bicyklovaním objavujeme nádherný svet nášho Otca.
- Bicykel je nástrojom slobody. Kdekoľvek a kedykoľvek.
- Bicyklovanie nás vedie k životnej rovnováhe.
- Bicyklovaním objavujeme ticho.
- Bicyklovanie nás učí jednoduchosti života.
- Pri bicyklovaní môžeme objavovať nové kostoly a kaplnky.
- Bicyklovanie nás môže priviesť k modlitbe.

BICYKLUJEME PRE TANZÁNIU

MIVA Slovensko prichádza s iniciatívou na pomoc katechétom v misiách, ktorí zohrávajú veľkú úlohu pri odovzdávaní viery. Cieľom kampane je poskytnúť domorodým katechétom bicykle, aby mohli účinnejšie a častejšie oslovovať ľudí s učením kresťanskej viery. Zároveň chceme povzbudiť ľudí na Slovensku do duchovnej cyklistiky, ktorá sa môže stávať púťou.

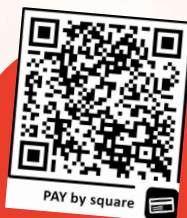
Darcovský účet MIVA:

SLSP SK72 0900 0000 0052 0028 2391
variabilný symbol: 222

Informácie: www.mivaslovensko.sk

Zavolajte: 0911 532 595

Píšte: info@mivaslovensko.sk

V DIECÉZE
JE 31 FARNOSTÍ,
KAŽDÁ FARNOSŤ
DOSTANE PRE MIEST-
NYCH KATECHÉTOV
2 BICYKLE.

CENA
JEDNÉHO
BICYKLA JE
130 EUR.

62 BICYKLOV
PRE KATECHÉTOV
V TANZÁNII
V DIECÉZE
KAHANA

Pápežské misijné diela
na Slovensku ponúkajú možnosť
adopcie bohoslovca na diaľku
v kňazských seminároch v Afrike.

SVET POTREBUJE KŇAZOV

Ak si chcete adoptovať seminaristu,
môžete sa zaregistrovať na webovej
stránke **misijnediela.sk**.

Pri registrácii si môžete vybrať
možnosť podporiť akéhokoľvek
bohoslovca (v tom prípade vám
nepošleme jeho fotografiu ani
informácie o ňom) alebo vám
pridelíme konkrétneho bohoslovca
s fotografiou a príbehom jeho
kňazského povolania.

Podrobnejšie informácie
dostanete na e-mailovej adrese
info@misijnediela.sk alebo
telefonicky na čísle
02/529 64 916.

VZÁCNÝ DAR PRE MISIE

AKO POSLAŤ MILODAR na slávenie svätých omší?

Milodar na 1 svätú omšu – 5 eur

Milodar na novénu, teda 9 svätých omší – 45 eur

Milodar na gregoriánske omše (30 svätých omší) – 150 eur

Na webovej stránke **www.misijnediela.sk** zaregistrujte úmysel svätej omše.
Nájdete tam aj číslo účtu na zaslanie omšového milodaru. Ak potrebujete poštové
poukazy (šeky), vyžiadajte si ich na e-mailovej adrese info@misijnediela.sk alebo
telefonicky na čísle 02/529 64 916.

